

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

Heydar

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 121 (5841) 9 iyul 2019-cu il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

"Azərbaycan-İtaliya ikitərəfli münasibətləri yüksək səviyyədə inkişaf edir"

Prezident İlham Əliyev İtaliyanın Turizm, Meşəcilik, Qida və Kənd Təsərrüfatı nazirinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

“Azərbaycan-İtaliya ikitərəfli münasibətləri yüksək səviyyədə inkişaf edir”

Prezident İlham Əliyev İtaliyanın Turizm, Meşəcilik, Qida və Kənd Təsərrüfatı nazirinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Azərbaycan xalqını təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edib. AZERTAC xəber verir ki, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın rəsmi “Instagram” səhifəsində edilən paylaşım da deyilir:

“Azərbaycan xalqı milli mədəniyyətimiz, adət-ənənələrimiz, tarixi irlimizin təkrarolunmaz incilərini qoruyub saxlayaraq dünyada tanıtılması istiqamətində böyük nailiyətlər əldə edib. Bu gün isə biz Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınmasını qeyd edirik. Bu tarixi hadisə münasibətilə bütün xalqımızı səmimi qəlbdən təbrik edirəm!“

birgə Şəkinin tarixi mərkəzi”nın UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsinə çox əlamətdar və tarixi hadisə kimi dəvərləndirdi və Azərbaycanın qədim tarixə və mədəniyyətə malik olduğunu vurguladı.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə İtaliya arasında mədəniyyət və turizm sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparıldı, ölkələrimizin mədəni əlaqələrinin inkişafında dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin heykəlinin Roma şəhərində ucaldılmasının və Azərbaycanın Roma şəhərində aparılan arxeoloji işlərə verdiyi dəstəyin əhəmiyyəti qeyd olundu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyun 8-də İtaliyanın Turizm, Meşəcilik, Qida və Kənd Təsərrüfatı naziri Gian Marko Centinaionun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZERTAC xəber verir ki, dövlətimizin başçısı Azərbaycan-İtaliya ikitərəfli münasibətlərinin yüksək səviyyədə olduğunu, siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə əlaqələrimizin genişlənməsindən məmənluğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev İtaliya şirkətlərinin Azərbaycanda uzun illər uğurla fəaliyyət göstərdiklərini vurğuladı. Dövlətimizin başçısı müxtəlif səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin ikitərəfli münasibətlərin inkişafı baxımından önemini qeyd etdi.

Bətlərin uğurlu inkişafının göstəricisi kimi dəvərləndirdi. Dövlətimizin başçısı əlaqələrimizin müxtəlif istiqamətləri üzrə konkret işlərin həyata keçirildiyini və eməkdaşlıq üçün yeni imkanların açıldığı dedi. Prezident İlham Əliyev İtaliya şirkətlərinin Azərbaycanda uzun illər uğurla fəaliyyət göstərdiklərini vurğuladı. Dövlətimizin başçısı müxtəlif səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin ikitərəfli münasibətlərin inkişafı baxımından önemini qeyd etdi.

Qəbula görə minnətdarlığını bildirən nazir Gian Marko Centinaio İtaliya ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin bütün sahələrdə yüksək səviyyədə olduğunu

vurğuladı. O, keçən il İtalya Prezidenti Sercio Mattarella ilə ölkəmizə sefərini əlaqələrimizin genişləndirilməsi işinə töhfə verdiyini vurğuladı. Nazir UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında iştirak etdiyini bildirərək həmin sessiyada “Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi”nın UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil olması münasibətilə təbriklerini çatdırdı və bu sessiyasının İtalya üçün də əlamətdar olduğunu qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin Bakıda keçirilən 43-cü sessiyasının mühüm tədbir olduğunu dedi, bu sessiyada “Xan Sarayı ilə

“China Daily” qəzeti Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsindən yazıçı

Cinin nüfuzlu “China Daily” qəzeti UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin Bakıda keçirilən 43-cü sessiyasının növbəti iclasında Azərbaycanın Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi barədə xəbər yayıb.

Xəbərdə qeyd olunur ki, Böyük Qafqaz sıra dağlarının ətek-lərində yerləşən tarixi Şəki şəhərini Qurcanaçay iki yere böölür. Tarixi ticarət yollarının üzərində yerləşən Şəkidəki tarixi abidələr Səfəvilər və Qacarlar dövlətlərinin, habelə Rusiya imperiyası dövrünə aid memarlıq ənənələrindən bəhrələnib.

“China Daily”nin AZERTAC-a

istinadən yaydığı xəbərdə qeyd olunur ki, Şəkidəki tarixi abidələrinən məşhurlarından olan Xan Sarayının və karvansarayların inşası XVIII və XIX əsrlərdə şəhərdə ipəkçiliyin və ipək ticarətinin çıxəkləndiyi dövrlərə təsadüf edir.

Qeyd edək ki, 100 milyondan çox çap və onlayn abunəçisi olan “China Daily” tekçə Çin-də deyil, regionda, eləcə də dünyada ingilis dilində nəşr edilən ən nüfuzlu qəzetlərden biridir. Ümumi tirajı bir milyon nüsxə olan qəzətin xarici ölkələrdəki oxucularının sayı yerli oxuculardan daha çoxdur. Bu da qəzətin global səviyyəli nəşr olduğunu göstəricisidir.

AZERTAC ilə “China Daily” qəzeti arasında əməkdaşlığı dair anlaşma agentliyin idarə Heyətinin sədri Aslan Aslanovun Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının birinci Media Sammitində iştirak etmek üçün öten ilin iyununda Pekinə sefəri çərçivəsində “China Daily” qəzətinin rehbərliyi ilə görüşündə əldə olunub.

Almanıyanın yeni səfiri etimadnamasının surətini Azərbaycanın Xarici İşlər nazirinə təqdim edib

Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədyarov Almaniya Federativ Respublikasının Azərbaycan Respublikasına yeni təyin olunan səfiri Volfgang Maniq ilə görüşüb.

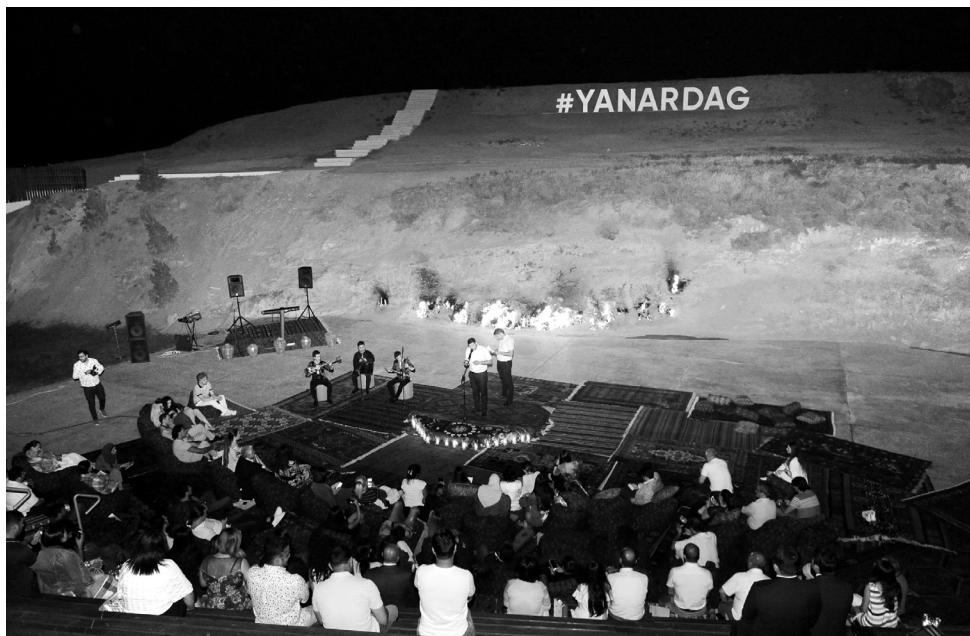
Nazirliyin

mətbuat xidməti dən AZERTAC-a bildiriblər ki, görüşdə tərəflər ölkələrimiz arasında mövcud olan münasibətlərin siyasi, iqtisadi, ticarət, mədəni və digər sahələrdə inkişafından məmənluq ifadə ediblər. Ölkəmizin təşəbbüsü və iştirakı ilə həyata keçirilən regional enerji və nəqliyyat layihələri, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar. Səfir Wolfgang Maniq etimadnamasının surətini nazir Elmar Məmmədyarov təqdim edib. Nazir Elmar Məmmədyarov Almanıyanın yeni təyin olunmuş səfirinə diplomatik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

“Yanardağ” Qoruğunda yoqa və poeziya axşamı təşkil olunub

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib

yulun 7-də “Yanardağ” Dövlət Tərix-Mədəniyyət və Təbiət Qoruğunda “SÖZ” adlı ədəbi layihə çərçivəsində yoqa və poeziya axşamı təşkil edilib. AZƏRTAC xəber verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib.

Layihənin növbəti mövzusu söz, vücud və insan ruhu arasında xüsusi bir əlaqənin olduğunu nümayişinə həsr edilib. Layihənin rəhbəri şair Nigar Həsənzadə iştirakçılarla təşəkkürünü bildirərək çıxışçıları təqdim edib. Məlumat verilib ki, tədbirin yeddinci ayın yedinci gündündə təşkil olunması təsdiyi deyil. Bu, “7” rəqəminin məstik məna daşıdığını ehtiva edir. Bu axşam poeziya ilə yoqa vəhdət təşkil edəcək. Yoqa hərkətləri ilə iştirakçılar bu aləmə daxil olaraq medi-

tasiyaya başlayıb, xüsusi hərkətlərlə bədənin rahatlıq tapması üçün təbiətə ünsiyətə giriblər. Daxili tarazlıq və sabitlik bu ünsiyəti mümkün edib. Amsterdamda yaşayan hamyəlimiz Mira yoqa sessiyasını davam etdirərək qədim hind rəqsini nümayiş etdirib. Sonra bədii hissə başlayıb. Firdovsi və Mehman Resulov qardaşları, Nigar Həsənzadə musiqi sədaları altında öz şeirlərini oxuyublar. Onların ardına digər genç şairlər Azərbaycan və rus dillərində şeirlər ifa ediblər. Sonda Leyla Əliyeva öz şeirini oxuyub.

İştirakçılar Leyla Əliyeva ilə xatirə şəkli çəkdiriblər.

Qeyd edək ki, “SÖZ” adlı ədəbi layihənin məqsədi ölkəmizdə həm ana dilində, həm də xarici dillerdə yazıl-yaradan gənc ədəbi nəslin formalasdırılmasıdır.

“Mən “SABAH”ın məzunuyam” adlı tədbir keçirilib

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib

Iyulun 5-də “Mən “SABAH”ın məzunuyam” adlı tədbir keçirilib. AZƏRTAC xəber verir ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva tədbirdə iştirak edib. Əvvəlcə Leyla Əliyeva, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov və iştirakçılar “Mən “SABAH”ın məzunuyam” adlı sərgi ilə tanış olublar.

Azərbaycan Respublikasının dövlət himinin səsləndirilməsi ilə başlayan tədbirdə daha sonra “SABAH” qruplarının fəaliyyəti haqqında videoçarx nümayiş olunub.

Tədbirdə çıxış edən Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Prezident İlham Əliyev tərefindən təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”na uyğun olaraq ali təhsil sisteminde inkişaf göstəricilərinin daha da yüksəldilmesi istiqamətində reallaşdırılan tədbirlərdən, qazanılan uğurlardan danışib. “SABAH” layihəsinin ehemmiyyətini vurğulayan nazir qeyd edib ki, 2014-2015-ci tədris ilində 755 tələbənin iştirakı ilə başlayan layihə hazırda 2300-dən çox tələbəni əhatə edir. Bu gün elmi-pedaqoji mühiti, müasir maddi-texniki bazası olan 12 ali təhsil müəssisəsində 39 ixtisas üzrə “SABAH” qrupları fəaliyyət göstərir. “SABAH” layihəsinin əsas şüarı - savadlı, bacarıqlı və hazırlıqlı - Azərbaycan tələbələrinin qarşısına qoyulan məqsədi ifadə edir. “SABAH” layihəsi beynəlxalq təcrübənin öyrənilmesi ilə yanaşı, mehz Azərbaycanın dəyərləri və ölkə qarşısında duran məqsədlər nəzərə alınaraq yaradılmış təhsil modelidir.

Son illərdə aparılmış çoxşaxəli təhsil islahatlarını diqqətə çatdırınan nazir C.Bayramov ölkəmizdə genclərin keyfiyyətli təhsil almaları üçün elverişli şəraitin yaradıldığı diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, “SABAH” qrupları da bu islahatlar arasında əhəmiyyətli yer tutur.

Müasir dünyada elmin, təhsilin mühüm rolundan bəhs edən C.Bayramov ölkəmizdə bu sahənin inkişafına xüsusi önəm verildiyini vurğulayıb. Nazir məzunların doğma Azərbaycanın davamlı inkişafına töhfə verəcəklərinə əminlərini bildirib. Təhsil naziri “SABAH” məzunlarının uğurlu fəaliyyətinə toxunaraq bir daha bütün məzunları təbrik edib və onlara gələcək həyatlarında uğurlar arzu edib.

Mərasimdə rəmzi “SABAH” açarı III kurs tələbələrinə verilib. Sonda “SABAH” qruplarının himni səsləndirilib.

Tədbir bədii hissə ilə davam etdirilib. “SABAH” qrupları 2014-2015-ci tədris ilində 34 ixtisas üzrə 7 dövlət ali təhsil müəssisəsində yaradılıb. Hazırda “SABAH” qrupları 12 ali təhsil müəssisəsində fəaliyyət göstərməklə 39 ixtisas üzrə 2300-dən çox tələbəni əhatə edir. 2018-2019-cu tədris ilində 701 “SABAH” məzunu təhsilini başa vurur.

9 iyul 2019-cu il

“Heydər Əliyev: Azərbaycana həsr olunmuş ömür”

Yeni Azərbaycan Parti-yasının icra Katibli-yində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda siyasi hakimiyyət gəlməsinin 50 illiyi münasibətilə “Heydər Əliyev: Azərbaycana həsr olunmuş ömür” adlı tədbir keçirilib. SİA-nın verdiyi məlumatə görə, tədbirdə YAP idarə Heyətinin və Siyasi Şurasının üzvləri, dövlət və hökumət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, elm xadimləri və YAP fəalları iştirak ediblər.

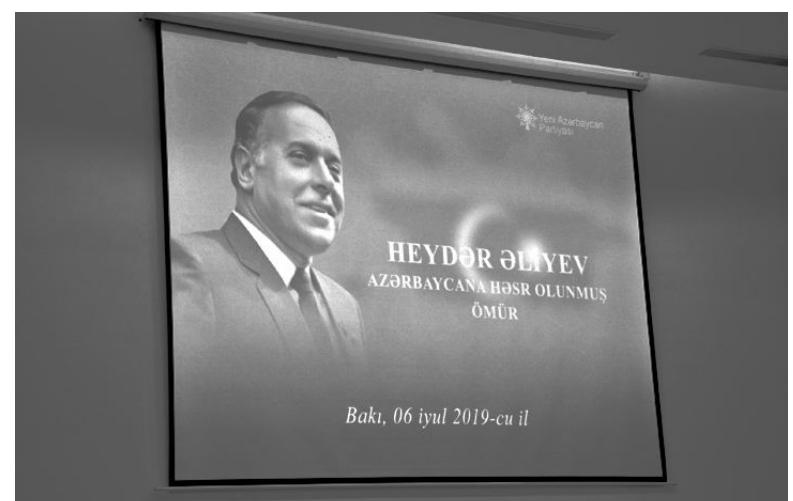
Azərbaycan Respublikası Baş Nazirinin müavini, YAP Sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov tədbirdə çıxış edərək müasir Azərbaycan tarixinin son 50 ilinin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin

Əhmədov onu da qeyd edib ki, müstəqil Azərbaycanın formallaşması, qüdrətinin artması missiyası da Ulu Önder Heydər Əliyevin əzəməlli çiyinləri üzərində qərar tut-

lənəcək, ölkəmizin dünya birliyində mövqeləri artacaq” - deyə, YAP Sədrinin müavini vurğulayıb.

Tədbirdə həmçinin, Milli Məclis Regional məsələlər komitəsinin

adı ilə bağlı olduğunu bildirib. Onun sözlerinə görə, 1960-cı illərdə Azərbaycan keçmiş ittifaq res-

barılı, Azərbaycan keçmiş SSRİnin ən geridə qalmış respublikalarından biri idi. Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə seçilməsindən çox qısa zaman sonra Azərbaycanda o zaman müşahidə olunan xoşagelməz proseslərin qarşısı alındı, iqtisadiyyat inkişaf etməyə başladı, çoxlu sayıda sənaye müəssisələri yaradıldı. Respublikanın sənaye potensialı yüksəldi, kənd təsərrüfatında böyük dönüş

malı oldu. O xatırladı ki, 1990-ci illərin əvvəllərində sovetlər ittifaqının dağılması nəticəsində Azərbaycan öz müstəqilliyini əldə etdi: “Amma yenə də ölkəmizin real müstəqil dövlət kimi formallaşması, təsdiqi Ulu Öndər Heydər Əliyevin xidməti kimi tariximizə yazılıb. 1990-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra o dövrün hakimiyyəti Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi formallaşmasını təmin etmək iqtidarında deyildi. 1993-cü ilin iyun ayında Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ölkəmizi mövcud problemlərdən xilas etdi. Müstəqil Azərbaycan dövləti yarandı”.

Bu gün Azərbaycanın Heydər Əliyev siyasetinin uğurlarını yaşadığını deyən Baş nazirin müavini söyləyib ki, dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bu gün əldə etdiyimiz nailiyyətlər Heydər Əliyev siyasetinin nəticəsidir. “Bütövlükdə, Azərbaycanın uğurlu inkişafının təməlində Heydər Əliyev siyaseti dayanır. Bu, elə bir siyasetdir ki, onun əsasında Azərbaycan bundan sonra da uzun illər öz yüksəlşini təmin edəcək. Azərbaycan daha da qüdrətlənəcək, möhkəmlənəcək, Azərbaycan xalqının milli həmrəyliyi daha da gü-

publikaları arasında ən geridə qalan respublikalardan biri idi. Amma Heydər Əliyevin 1969-cu il iyulun 14-də Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə gəlisi ile müasir tariximizdə dönüş baş verdi: “Heydər Əliyevin 1969-cu ildə Azərbaycan rəhbərliyinə seçilməsi tariximizdə dönüş nöqtəsi kimi yaddaşlara hekk olunub. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi ilə milli inkişafın və intibahın əsası qoyuldu. Yaşlı nəsil yaxşı xatırlayır ki, 1960-cı illərə qədər Azərbaycan bütün sahələrdə xoş olmayan günlərini yaşayırırdı, insanların həyatı seviyyəsi yaxşı deyildi. Neticə eti-

başladı. Məhz o zamandan Azərbaycanın şəhərlərinin, kendlərinin siması dəyişdi. Bakı şəhəri müasirəşdi, yeniləşdi. Təkcə sənaye və kənd təsərrüfatı deyil, elm və təhsil, mədəniyyət, səhiyyə de ciddi şəkildə inkişaf etdi. Çoxlu məktəblər, ali təhsil ocaqları yaradıldı.

Baş nazirin müavini bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan qarşısındaki xidmətləri yalnız iqtisadi inkişafla bitmirdi. Əli

səri, YAP idarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə, Azərbaycan Ağ-saqqallar Şurasının səri, Milli Məclisin deputati Fettah Heydərov, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin səri Əhməd Əhmədzadə, Milli Məclisin İqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin səri Ziyad Səməzdə ve Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi

Nazim İbrahimov çıxış edərək Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev haqqında xatirələrini danışıb, Ulu Öndərin Azərbaycan dövləti və xalqı qarşısında misilsiz xidmətlərindən bəhs ediblər. Qeyd olunub ki, Ulu Öndərin parlaq ideyaları da im Azərbaycana uğurlar qazandıraq.

Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədyarov diplomatik xidmət orqanlarının 100 illik yubileyi ilə əlaqədar AZƏRTAC-a müsahibə verib. Müsahibəni təqdim edirik.

-Cənab nazir, tezliklə əlamətdar tarix - Azərbaycanın diplomatik xidmət orqanlarının 100 illiyi qeyd olunacaq. Bu bir əsrlik yol boyunca hansı ən mühüm mərhələləri göstərə bilərdiniz?

-Məlum olduğu kimi, 9 iyul 1919-cu ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) Hökuməti Xarici İşlər Nazırlığının Katılımına dair müvəqqəti təlimat qəbul edib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 24 avqust 2007-ci il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, məhz bu tarix Azərbaycanın diplomatik xidmət orqanlarının işçiləri gününün təsis olunmasının əsasını təşkil edib.

Fəaliyyəti bu şərəflə və məsuliyyətli missiyanı yerine yetirməklə bağlı olan bizlər üçün xüsuslu peşə bayramının təsis edilməsi qurur və Prezident İlham Əliyevin minnətdənliğimizin bildirilməsi səbəbidir. Hər il 9 iyul ərefəsində biz ruh yüksəkliyi ilə Azərbaycanın beynəlxalq müstəvəde maraqlarının təşviq edilməsi baxımından nəyə nail olduğumuzu, eləcə də daha nələr və necə etməli olduğumuzu nəzərdən keçirməyə çalışırıq. Belə ki, hər hansı dövlətin diplomatik xidmətinin səmərəliliyi dərəcəsi bu ölkənin öz mövqeyini dünyada təmin etmək qabiliyyəti ilə müəyyənləşdirilir. Bu baxımdan, milli diplomatiyamızın keçdiyi yol çox əlamətdardır ve o, tam şəkildə Azərbaycanın tarixi inkişaf yolunu əks etdirir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin beynəlxalq arenada ilk addımlarını atlığı dövründə bizi yüz il ayırrı. Bu, keçmiş imperiyaların dağılıması, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyyinin müsəlman Şərqində ilk respublika şəklində bərpa olunması, həmin müstəqilliyyin itirilmesi, SSR-nin tərkibində 70 illik mövcudluq və yeni bir tarixi nailiyyyət - 1991-ci ildə Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyyinin bərpa edilməsini və onun otuz ilə yaxın bir dövr ərzində regionda və ümumiyyətlə, dünyada mövqelerinin möhkəmləndirilməsini ehtiva edən olduqca dinamik bir əsər idi.

Azərbaycan diplomatiyasının bir əsrlik yolu barədə daha aydın təsəvvürün yaradılması üçün AXC-nin mövcudluğu zamanı Bakıda 16 dövlətin, o cümlədən ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, İtalya, İsviçre, Belçika, İran, Polşa, Ukrayna və digər ölkələrin diplomatik missiyalarının fealiyyət göstərdiyini yada salmaq olar. AXC Hökuməti, öz növbəsində, Gürcüstan, Ermənistan, Türkiye, Ukrayna və digər ölkələrdə diplomatik və konsulluq missiyalarına malik idi. Hələ mən Paris Sülh Konfransındaki nümayəndə heyətimizi qeyd etmirəm. Hazırkı isə Bakıda 66 ölkənin və 11 beynəlxalq təşkilatın diplomatik missiyaları fealiyyət göstərir və eyni zamanda, Azərbaycanın xaricdə 59 səfirləyi, beynəlxalq təşkilatların yanında 5 daimi nümayəndəliyi və 9 baş konsulluğu ölkəmizi təmsil edir.

Bununla yanaşı, AXC Hökuməti 11 yanvar 1920-ci ildə Paris Sülh Konfransının Ali Şurası tərəfindən de-fakto tanınmaya müvafiq olsa da, 28 aprel 1920-ci ildə ilk respublikanın süqutu uğraması Azərbaycanın müstəqilliyyinin beynəlxalq məqyasda tanınması prosesinə, yəni, məntiqi nəticə olaraq Milletlər Liqasına qəbul edilməsinin başa çatdırılmasına imkan verməmişdir. Hazırkı Azərbaycan Respublikası isə 1992-ci il martın 2-də BMT-ye üzv olaraq təmmiqiyaslı beynəlxalq tanıma nail olmuşdur. Təsadüfi deyil ki, müsəris Azərbaycan dövlətinin banisi Heydər Əliyev 2001-ci ildə "Bizim ən böyük tarixi nailiyyyətimiz dövlət müstəqilliyyini əldə etməyimizdir", - deyə bəyan etmişdir.

-Azərbaycan diplomatiyasının son illərək hənsi nailiyyyətlərini xüsusilə qeyd etmək istərdiniz?

-Bütün nailiyyyətlərimiz dövlət başçısının müyyəyen etdiyi xarici siyaset kursunun ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi ilə bağlıdır. Xarici təcavüz amilinin mövcudluğuna baxma-

"Əlamətdar yol keçən milli diplomatiyamız Azərbaycanın tarixi inkişaf yolunu tam şəkildə əks etdirir"

Azərbaycanın Xarici İşlər naziri Elmar Məmmədyarovun diplomatik xidmət orqanlarının 100 illik yubileyi ilə əlaqədar AZƏRTAC-a müsahibəsi

yaraq, Azərbaycan dövlətinin yürütdüyü tərəfləşdirilmiş, balanslı və çoxşaxəli xarici siyaset sayəsində ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sisteminde nüfuz və əhəmiyyətinin davamlı olaraq gücləndirilməsi uğurlar sırasında göstərilə bilər.

Azərbaycan xarici əlaqələrin və tərəfdəşliğin təşviqi vasitəsilə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli formatlarda bərabərhüquqlu əsasda qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı inkişaf etdirərek, milli tərəqqinin tələbatlarını qarşılıqlı yolu məqsədli şəkilde davam etdirir. Beleliklə, bütün qonşu dövlətlərlə, təbii ki, hamiya məlum sebəblər görə Ermənistan istisna olmaqla, müxtəlif müstəvilərdə əməkdaşlıq uğurla inkişaf edir. Azərbaycan Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənub, Cənub-Qərb dəhlizləri çərçivəsində logistik layihələrin həyata keçirilməsi üçün öz tranzit imkanlarını təqdim edir. Ölkəmizin zəngin enerji potensialının gerçəkləşməsi davam edir, uzun illər böyük mənəfət getirən Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft boru kəməri ilə yanaşı, Cənub Qaz Dəhlizi çərçivəsində işlər sürətlə tamamlanır. Azərbaycan Xəzəryəni ölkələrin dialoqunda fəal iştirak edir və bu, 2018-ci ildə Xəzərin hüquqi statusu haqqında Konvensiyənin imzalanmasına gətirib çıxarıraq Xəzərin sülh, məhrivan qonşuluq və əməkdaşlıq zonasına çevrilməsi üçün şərait yaradıb.

Bu yolla toplanan daxili potensial davamlı olaraq Azərbaycanın müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda və təşəbbüslerde uğurlarına əlavə edilir. Beleliklə, 2012-2013-cü illərdə BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri-daimi üzvlüyü nəticəsində ölkəmiz 2017-2019-cu illər üçün 176 səs lehine olmaqla BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurasına üzv seçilir. 2019-cu ildən etibarən Azərbaycan 2011-ci ildə üzv olduğu və BMT-dən sonra ikinci ən böyük beynəlxalq platforma olan Qoşulmama Hərəkatında sədrlik vəzifəsini icra edəcək. Təşkilatın nisbətən yeni bir üzvünən onu idarə etməyə həzirlaşması faktı özü-özlüyündə əlamətdar haldır. Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığın irəli aparılmasında əldə edilən mühüm tərəqqi ilə yanaşı, NATO, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, Ərəb Dövlətləri Liqası, Afrika İttifaqı, Amerika Dövlətləri Təşkilatı ilə də qarşılıqlı temasların davamlı inkişafı milli maraqlarımızı təmsil və müdafiə etmək üçün alverişli şərait yaradır. Eyni zamanda, rəsmi Bakı üzvü olduğu beynəlxalq strukturlar çərçivəsində aparılan əməkdaşlıqda çox fəal iştirak edir. ATƏT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türkdiili Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası, MDB, GUAM, Avropa Şurası və QDİƏT bu çoxtərəfli formatlardan yalnız bəziləri qismində qeyd oluna bilər.

-Ötən əsri təhlil edərək, Azərbaycanın diplomatiyasının həm yaranma zamanı, həm də hazırkı dövrədə eyni əsas problem - Ermənistanın təcavüzü və ərazi iddialarına cavab vermək məcburiyyətində olduğunu qeyd etməliyik. Bu məqamı necə şərh edə bilərsiniz?

-Həqiqətən, 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyyini bərpa edərək Azərbaycan XX əsrin başlangıcında olduğu kimi, Ermənistan Respublikasının xarici təcavüzü ilə üzledi. Yüz il bundan əvvəl AXC-nin bütün sakınları üçün bərabər vətəndaş hüquqlarını, onların dövlət və yerli hakimiyyət orqanlarında əhalinin sa-

yında nisbətine görə uyğun təmsilciliyi təmin etməsinə baxmayaraq, qonşu Ararat Respublikasının hökuməti əzeli azərbaycanlı əhalini İrəvan və onun nəzəretinə düşən digər rayonlardan çıxarmaq üçün genişmiqyaslı etnik təmizləməyə başladı. Bu, Azərbaycana və digər qonşu ölkələrə pənah getirən qacqınların axınına səbəb oldu. Yəni, erməni mələtçiliyinin siyasi programının həyata keçirilməsi bu gün olduğu kimi, o zaman da humanitar fəlakətə getirib çıxıb.

Bununla kifayətlənməyərək, bir tərəfdən, Ararat Respublikası bilavasitə və ya müxtəlif paramilitar qruplaşmaların pərdəsi altında AXC-yə qarşı Naxçıvanda, Zəngəzurda, Qarabağda və Qazax qəzasının dağlıq hissəsində təcavüze əl atdı. Diger tərəfdən isə Stepan Şəumyanın rəhbərliyi altında daşnak-bolşeviklər Bakı, Şamaxı, Quba və digər ərazilərdə azərbaycanlı əhalinin kütłəvi şəkildə mehv edilməsini həyata keçirmişlər.

İki cəbhədə mühərribənin aparıldığı belə bir çətin şəraitdə Azərbaycan nəinki Qafqaz İsləm Ordusunun dəstəyi sayəsində 15 sentyabr 1918-ci il tarixində Bakını silah gücü ilə azad etməye müvəffəq oldu, bununla yanaşı, bir sıra mühüm diplomatik qələbələr də qazandı, o cümlədən Antanta dövlətləri tərəfindən AXC-nin bütün Qarabağ üzərində suverenliyi tənindi və orada Xosrov bəy Sultanovun başçılığı ilə mərkəzi Şuşada olan Baş Qubernatorluq yaradıldı.

Bildiyiniz kimi, erməni mələtçiləri Qafqazın sovetləşdirilməsindən sonra da Azərbaycanın ərazilərini parçalamaq cəhdlərindən imtina etmeyiblər. Lakin onların hamısı uğursuzluğa düşər oldu. Bölgədə sülh və əminəməniləq yegane mümkün olan formada - Qarabağın, o cümlədən onun dağlıq və aran hissələrinin Azərbaycanın tərkibində saxlanılması şəklində bərqərar olundu. Bölgənin dağlıq hissəsindəki erməni əhalisi Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) çərçivəsində geniş muxtarlıyyətin təqdim etdiyi bütün imkanlardan istifadə edirdi. Yeri gəlmışkən, ümumi yaşayış səviyyəsi və adambəşənə dəşən əsas göstəricilər baxımından DQMV Azərbaycan SSR və ümumiyyətə, Sovet İttifaqı üzrə orta səviyyəni xeyli üstələyirdi. Bütün bunlara baxmayaraq, 1980-ci illərin sonlarında erməni mələtçiləri sonradan silahlı təcavüze əvvilən, öz ərazi iddialarını həyata keçirmək kampaniyasına yenidən başladılar.

Azərbaycan Respublikasının ərazilərini əle keçirmək üçün qanunsuz gücdən istifadə edilməsi kütłəvi etnik təmizləmələr, beynəlxalq humanitar hüquq pozuntuları, o cümlədən Xocalı soyqırımı aktı ilə müşayiət olunub. Yəni, XX əsrin əvvəllərində olduğu kimi, eyni dəstxət göz qabağındadır.

Hazırkı vəzifətdə Ermənistan Respublikası tərəfindən hərbi təcavüzin nəticələrinin aradan qaldırılması beynəlxalq ictimaiyyətin məsul üzvü olan Azərbaycan Respublikasının dinc şəkildə substantiv və nəticəyə yönəlik intensiv danışçılar yolu ilə həll etməye çalışıldığı başlıca və ən mühüm problemdir. Məlum olduğu kimi, BMT Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə 4 qətnamə (822, 853, 874 və 884) qəbul etdi və orada birmənali şəkilde Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyüne dəstək verdiyini, Dağlıq Qarabağ bölgəsinin Azərbaycana məxsusluğunu təsdiqlədi, təcavüzi və ölkəmizin ərazilərinin zəbt olunmasını qınayaraq işgalçi qüvvələrin dərhal, tam və qeyd-sərtsiz çıxarılmasını tələb etdi.

Uzun illərdir ki, Ermənistan Respublikası hər vəchle mənəqışının həlli prosesini əngelleməyə çalışaraq güc və güclə hədələməni tətbiq etməmək, beynəlxalq mübahisələri sülh yolu ilə həll etmək, dövlət sərhədlerinin toxunulmazlığını və dövlətlərin ərazi bütövlüğünü hörmətlə yanaşmaq kimi beynəlxalq ödəliklərindən yayar. Buna baxmayaraq, belə davranışın xətti bu ölkəni elə bir dalana salıb ki,

oradan çıxış yalnız qonşularla münasibətlərin normallaşdırılması və ilhaq niyyətlərindən el çekilməsi yolu ilə mümkündür.

Düşünürəm ki, erməni tərəfi də bunda maraqlı olmalıdır. Axi burada ister-istəməz bəsit bir sual meydana gəlir: otuz il davam edən hərbi mənəqışdən Ermənistanın sırvı vətəndaşları nə əldə ediblər? Hər hansı qərəzsiz yanaşma onu göstərir ki, Azərbaycan ərazilərinin zəbt edilməsi və bütün bu illər ərzində davam edən işğal Ermənistən üçün heç bir hiss olunan mənəfət getirmeyib. Əksinə, bu, yoxsulluq və işsizlik səviyyəsinin artırımı, əhalinin ölkədən çıxmasına və böhranın digər təzahürlərinə getirib çıxarır.

Bu danılmaz həqiqətləri Ermənistən rəhbərliyi nə qədər tez dərk edərsə və öz silahlı qüvvələrini ölkəmizin zorla əle keçirdiyi ərazilərindən geri çekməyə başlamaq üçün siyasi iradəsinə nə qədər tez nümayiş etdirirəsə, bir o qədər de yaxın zamanda bölgədə dayanıqli sülh, təhlükəsizlik, rifah və davamlı inkişaf üçün şəraitin təmin edilməsinə doğru adımlamaq mümkün olacaq.

-Azərbaycanın xarici siyasetinin hansı əsas prioritətlərini qeyd edə bilərsiniz və yaxın əsaslıda onların həyata keçirilməsi perspektivləri necə görünür?

-Qeyd etdiyim kimi, ölkəmiz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında milli maraqlar və mövqelərimizin dünya səviyyəsində müdafiə edilməsinə əsaslanan müstəqil, çoxşaxəli, balanslı və fəal xarici siyaset yeridir.

Bu gün Azərbaycan böyük layihələrin təşəbbüskarı və iştirakçısı qismində regional əməkdaşlığı inkişaf etdirən və beynəlxalq nüfuzu malik olan bir dövlətdir. Hazırda etibarlı tərəfdəş kimi qəbul edilən ölkəmizin xarici siyasi uğurları, əlbəttə ki, qonşu ölkələrlə və dönyanın digər dövlətləri ilə balanslaşdırılmış münasibətlərin qurulması, qarşılıqlı maraqlardan irəli gələn bərabər dialoq və əməkdaşlığın həyata keçirilməsinə əsaslanır.

Xarici siyaset prioritətlərinin sırasına, ilk növbədə, ölkəmizin suverenliyi və müstəqilliyyətinin gücləndirilməsi, Ermənistən Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün nəticələrinin aradan qaldırılması və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlerimiz çərçivəsində ərazi bütövlüyüünən bərpa edilməsi daxildir. Bundan başqa, prioritətlərə, həmçinin Azərbaycanın təşəbbüskarı və iştirakçısı olduğu bütün irimiqyaslı beynəlxalq layihələrin gerçəkləşdirilməsinin davam etdirilməsi, habelə dövlətlər, onların birləşməleri və beynəlxalq təşkilatlar daxil olmaqla bütün beynəlxalq aktorlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi aiddir.

Azərbaycanın beynəlxalq əlaqələr sisteminde yeri və rolü barədə danışarkən, qeyd etmek lazımdır ki, son illər ərzində Bakı mədəniyyətlər, dirlər və sivilizasiyalar arasında dialoq dəyərlerini t

9 iyul 2019-cu il

Oğuzda "Gənc liderlər" yay məktəbi təşkil edilib

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) gənc siyasetçilər üçün Oğuz rayonunda "Gənc liderlər" yay məktəbi təşkil edib. Beş gün davam edəcək yay məktəbi zamanı təlimlər, seminarlar və informativ sessiyalar keçiriləcək, idman yarışları, eylənceli oyunlar təşkil ediləcək. AZƏRTAC-in müxbiri xəber verir ki, iyulun 8-də Oğuz şəhərindəki "AFRA" otelinin konfrans zalında yay məktəbinin açılış mərasimi olub.

Mərasimdə YAP icra katibinin müavini, Milli Məclisin komite sədri Siyavuş Novruzov çıxış edərək davamlı olaraq keçirilən yay məktəblərinin əsas məqsədinin gənclərin asudə vaxtlarının mənalı və səmərəli keçməsini, müxtəlif programların öyrənilməsini təmin etmək olduğunu bildirib. Diqqətən çatdırılıb ki, bu il "Yay məktəbləri"ndə min nəfərədək fəal gənc iştirak edəcək. Yeni Azərbaycan Partiyasının təşəbbüsü ilə gerçekleşdirilən bu layihə ölkəmizdə gənclərə göstərilən diqqət və qayğıya bariz nümunədir.

Siyavuş Novruzov ümummilli lider Heydər Əliyevin hakimiyətdə olduğu bütün dövrlərdə gənclərə daim xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşlığını bildirib. Məhz Ulu Öndərin təşəbbüsleri və qəbul etdiyi qərarlar əsasında cəmiyyətimizdə gənc nəslin inkişafı üçün əməli addımlar atılıb, gənclərin yüksək təhsil alması, dövlət idarəciliyində təmsilciliyi, bütövlükde, cəmiyyətdə layiqli yer tutması üçün lazımi tədbirlər həyata keçirilib. Bu siyaset Prezident İlham Əliyev tərefindən de uğurla davam etdirilir. Qeyd edilib ki, gənclərlə düzgün iş stratejiyasının müəyyənləşdirilməsi və bu stratejiyadan ireli gelən vəzifələrin dəqiqiliklə yerinə yetirilməsi nəticəsində bu gün Azərbaycan gənci idman, elm, mədəniyyət, incəsənət və digər sahələrdə böyük nailiyyətlər elde edir, dövlətçilik ənənələrini daim uca tutur, çoxşaxəli dövlət islahatlarının həyata keçirilməsində yaxından iştirak edir. YAP icra katibinin müavini gənclərə sosial şəbəkələrdə daha fəal olmağı tövsiyə edilib.

Mərasimdə Oğuz Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı Eyyaz Qurbanov, Milli Məclisin deputatları Kamile Əliyeva, Rauf Əliyev çıxış edərək ölkəmizdə gənclərə göstərilən yüksək dövlət qayğılarından danışıb, tövsiyələrini bildiriblər.

ABŞ-in Sinay sinaqoqunun nümayəndə heyati Azərbaycan haqqında ətraflı məlumatlandırılıb

Iyulun 8-də Dini Qurumlarda İş üzrə Dövlət Komitəsinə (DQİDK) ABŞ-in Kaliforniya statındakı Sinay sinaqoqunun üzvlərindən ibarət nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib. Bu barədə AZƏRTAC-a DQİDK-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı qonaqlara ölkədəki dini durum haqqında ətraflı məlumat verib, Azərbaycanda tolerantlığın və multikulturalizmin çox möhkəm temel sütunlarının, zəngin tarixi ənənələrinin olduğunu qeyd edib. 33-ü qeyri-islam olmaqla, 940 dini icmanın dövlət qeydiyyatına alındığını vurğulayan M.Qurbanlı ölkəmizdə əhalinin 96 faizi təşkil edən İslam dini ilə yanaşı, digər dinlərə mənsub insanların qarşılıqlı anlaşma, mehrivan qonşuluq və əmin-amanlıq şəraitində yaşadıqlarını diqqətə çatdırıb. Komitə sədri bildirib ki, Azərbaycanın dünyəvi dövlət olmasına baxmayaraq, dini konfessiyalar həzər dövlətin diqqət və qayğısı ilə əhatə olunublar. Məscidlərlə yanaşı, kilsələr və sinaqoqlar da dövlət tərəfindən təmir və bərpa edilir, yeniləri inşa olunur. Hər il dövlətimizin başçısı tərəfindən dini konfessiyaların fəaliyyətlərinin dəsteklənməsi məqsədilə maddi vəsait ayrılır. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, tolerantlıq və multikulturalizm ənənələri ölkəmizdə dövlət siyaseti seviyyəsinə yüksəlib.

M.Qurbanlı bildirib ki, məhz bu ənənələrin daha geniş təbliği üçün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərefindən 2016-ci il ölkəmizdə "Multikulturalizm İİ", 2017-ci il isə "İslam Həmrəyliyi İİ" elan edilib və bu iller çərçivəsində DQİDK və Qafqaz Müsəlmanları idarəsi həm müsəlman, həm de qeyri-müsəlman ölkələrində bir sıra birgə tədbirlər həyata keçirib. DQİDK sədri xüsusilə bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fonduñun həyata keçirdiyi çoxşaxəli və geniş proqramlardan söz açıb. Qeyd edib ki, bu proses xüsusi olaraq yaradılan Dinlər və Mədəniyyətlərərəsə Əməkdaşlıq Mərkəzi tərəfindən davam etdirilir.

Görüşdə Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında danışan Komitə sədri qeyd edib ki, bu münaqişə nəticəsində Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal edib, yüz minlərlə azərbaycanlı etnik təmizləməyə, dini zəmində zorakılığa məruz qoyub, tarixi-dini abidələri məhv edib. Azərbaycan həqiqətlərinin ABŞ ictimaiyyətinə çatdırılmasında Sinay sinaqoqunun üzvlərinin iştirak etdiklərini vurğulayan M.Qurbanlı qarşılıqlı əlaqələrin genişlənməsindən məmənnuluğunu ifade edib.

Nümayənde heyetinin üzvü Yomtovian Aysak Azərbaycan haqqında geniş məlumat malik olduğunu, multikultural və tolerant mühitin bütün ölkə ərazisində yüksək seviyyədə hökm sürdüyünü, müxtəlif mədəniyyətlərin və dinlərin nümayəndələrinin, etnik azlıqların harmoniya halında, qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşadıqlarını bildirib. Sinay sinaqoqunun üzvlərinin dəfələrlə Azərbaycana səfər etdiklərini xatırladan Yomtovian Aysak onların Azərbaycandan çox yüksək təessüratla geri döndüklərini bildirib. O, müxtəliflikin geniş yayıldığı bir dünyada milletlərin və dinlərin birgə yaşamını təşviq edən Azərbaycan modelinin öz unikallığı ilə seçildiyini vurğulayıb. Azərbaycanın tolerantlıq və multikulturalizmin təsviqi istiqamətdə oynadığı nümunəvi rolü xüsusi vurğulayaraq, ölkəmizlə qurulmuş sıx dostluq əlaqələrinə önem verdiklərini bildirib. Eyni zamanda, ölkəmizdə müxtəlif dinlərin və xalqların dinc birləşməyənən, elecə də uzun əsrlərdən bəri Azərbaycanda mövcud olan yəhudü icmasına göstərilən diqqət və qayğıının yüksək seviyyədə olmasının böyük rəhbətlə qarşalandığını vurğulayıb.

Sonda qonaqlara DQİDK-nin ölkəmizdəki dini tolerantlıq mühiti və maddi-mədəni irsizmə qarşı törədilən erməni vandalizmi haqqında ingilis dilində nəşr etdiridiyi kitablar təqdim edilib.

AZƏRTAC-in Sinxua agentliyinin layihələrinə dəstəyi yüksək qiymətləndirilir

AZƏRTAC Sinxua xəber agentliyinin real lasıldırdığı "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşliyi layihəsinə dəyərli təsviyyələr verib və onun gerçəkləşməsində fəal iştirak edir. Bu fikirlər Sinxuanın prezidenti Çay Mincaonun AZƏRTAC-in idarə Heyətinin sədri Aslan Aslanova ünvanlaşmış minnətdarlıq məktubunda yer alıb. "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşliyi təşəbbüsünü ilk dəstekləyən xəber agentliklərindən biri olan AZƏRTAC-in dəstəyini yüksək qiymətləndirən Çay Mincao ümidi varlığından bildirib ki, Sinxua və AZƏRTAC-in səyləri ilə dünya mediası bu platformaya öz töhfəsini verəcək.

Məktubda, hemçinin qeyd olunur ki, "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşliyi Platformasının əsas məqsədi tarixi İpək Yolu üzərində yerləşən ölkələr arasında asan və səmərəli kommunikasiya imkanlarının yaradılmasıdır. Bu platforma vasitəsilə ölkələr bir-biriň inkişaf imkanlarından, əməkdaşlıq potensialından bəhərələnmək, iqtisadi və biznes imkanlarını genişləndirmək bir sıra başqa ölkələr də iqtisadi inkişafə nail olmaq imkanını yaradacaqlar. Xatırladaq ki, iyunun 27-də Pekinde "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşliyi platformasının istifadəye verilmesi mərasimi keçirilib. AZƏRTAC-in nümayəndəsinin de iştirak etdiyi mərasimde və platformanın ilk iclasında "Bir kəmər, bir yol" İqtisadi İnformasiya Tərəfdəşliyinin nizamnaməsi qəbul edilib.

AZƏRTAC Sinxuanın bu təşəbbüsünü dəstekləyən ilk media qurumlarından biri olmaqla yanaşı, platformanın təsisçi-üzv statusuna malikdir. Agentlik bu platforma vasitəsilə beynəlxalq ticarət yollarının və nəqliyyat dəhlizlərinin üzərində yerləşən Azərbaycanın iqtisadi inkişafı, irimiqyaslı enerji layihələri, biznes və sərmaye mühiti, Asiya ilə Avropa arasında ən qısa dəmir yolu bağlantısını təmin edən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yoluñun da daxil olduğu Transxəzər beynəlxalq nəqliyyat marşrutunun fəaliyyəti, ölkəmizin logistika potensialı, turizm infrastruktur, xarici ticarəti və iqtisadi qanunvericiliyinə dair xəbərlərini daha geniş auditoriyaya çatdırıbilecek.

Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edildi

Prezident İlham Əliyev: "Bu hadisələr Azərbaycan xalqının ümumbaşər mədəniyyətinə verdiyi töhfənin beynəlxalq miqyasda bir daha etirafıdır"

BMT-nin ixtisaslaşmış təşkilatı olan YUNESKO dönyanın təhsil, elm və mədəniyyət məsələləri sahəsində əməkdaşlığın ən böyük hökumətlərəsi forumudur. YUNESKO irqindən, cinsindən, dilindən və dinindən asılı olmayaq, bütün xalqlar üçün BMT-nin Nizamnaməsində elan edilmiş ədalətə, qanunçuluğa və insan hüquqlarına, habelə, əsas azadlıqlara hamiliqlə hörmətin təmin edilməsi namına xalqların təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığını genişləndirməklə sülh və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsinə yardım göstərməyi qarşına vəzifə qoyub. 200-ə yaxın dövlətin üzv olduğu YUNESKO-nun üzvləri sırasında Azərbaycanın da adı və yeri var.

Bu gün Azərbaycanla YUNESKO arasında əlaqələr davamlı şəkildə həyata keçirilir. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondunun apardığı məqsədönlü fəaliyyətini xüsusi qeyd etməliyik. Azərbaycan maddi və mənəvi irlisinin YUNESKO-nun nadir əsərləri sırasına daxil edilməsi beynəlxalq əməkdaşlığın əsas göstəriciləridir.

YUNESKO ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsində və mədəni irlisinin qorunması və dünya miqyasında təbliğində əvəzsiz xidmətləri olan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO-nun və ISESCO-nun Xoşməramlı Səfəri xanım Mehriban Əliyevanın dəstəyi ilə "Dədə Qorqud" irlisi: Dastan mədəniyyəti, xalq nağılları və müsiki" adlı çoxmilləti mədəniyyət nümunəsi, Azərbaycan muğam ifaçılığı, lavaş bisirmə və paylaşma ənənəsi, Lahic misqərlik sənəti, aşiq sənəti, Novruz bayramı, xalça sənəti, tarifaçılığı, kələğayı sənəti, dolma hazırlama və paylaşma ənənəsi UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprəzentativ Siyahısında, həmçinin, Çov-qan - ənənəvi Qarabağ atüstü oyunu və "Yallı (Köçəri, Tənzərə), Naxçıvanın ənənəvi qrup rəqsləri"nin isə UNESCO-nun təcili qorunmaya ehtiyacı olan qeyri-maddi mədəni irlər siyahısında yer almışdır.

Bu günlərdə isə Şəki Xan Sarayı və şəhərin tarixi hissəsi Ümumdünya İrs Siyahısına salındı. Qeyd edək ki, Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında müzakirəyə çıxarılan növbəti nominasiya Azərbaycanın təqdimati - Şəki Xan Sarayı və şəhərin tarixi mərkəzinin Ümumdünya İrs Siyahısına salınması ilə bağlı məsəlesi olub. 2017-ci ilin iyulunda Polşanın Krakov şəhərində keçirilən Ümumdünya İrs Komitəsinin 41-ci sessiyasında Azərbaycan tərəfindən təqdim edilən nominasiya müzakirə olunmuş və Azərbaycan tərəfinə ərazinin konservasiya və qorunma mexanizmlərinin yaxşılaşdırılması, monitoring sisteminin inkişaf etdirilməsi və digər məsələlərlə bağlı tövsiyələr verilmişdi. Nomi-

nasiya ilə bağlı ICOMOS-un (Abidələr və Tarixi Yerlərin Mühafizəsi üzrə Beynəlxalq Şura) hesabati dinlənilib və Şəkinin tarixi, Xan Sarayında aparılmış son bərpa işləri barədə məlumat verilib. Şəhərin tarixinin iki min ilə yaxın olduğu, qədim məhellələrin 1790-cı ilde salındığı qeyd edilib.

"AZƏRBAYCANIN ƏN QƏDİM ŞƏHƏRLƏRİNDE OLAN ŞƏKİNİN TARİXI HİSSƏSİ YÜZİLLƏR BOYU ÖLKƏMİZİN MƏDƏNİYYƏT MƏRKƏZLƏRİNDE BİRİ KİMİ TANINMIŞDIR"

Beləliklə, qədim Şəki içərişəhər və Qobustandan sonra Azərbaycanın Ümumdünya İrs Siyahısına salınan üçüncü mədəni irlərə mənəvi oldu. Ölkəmizin mədəni irləri çox əlamətdar olan bu hadisə Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi münasibətilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan xalqını təbrik edib. Təbrikde deyilir ki, Azərbaycanın ən qədim şəhərlərindən olan Şəkinin tarixi hissəsi yüzillər boyu ölkəmizin mədəniiyyət mərkəzlərindən biri kimi tanınmışdır. Unikal abidələrlə zəngin olan Şəki şəhərinin tarixi hissəsinin mühafizəsi və inkişafı daim dövlətin diqqətində saxlanılmışdır. Dövlət başçısı son illər Azərbaycanın mədəni irlisinin dünya səviyyəsində tanıdılması və qorunması istiqamətində çoxsaylı layihələrin həyata keçirildiyini bildirir:

"Qeyd edilməlidir ki, bu fəaliyyətlər beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən, dünyaya mədəniiyyəti, təhsili və elmine məsul olan UNESCO ilə six əməkdaşlıq şəraitində gerçəkləşdirilir. Təsadüfi deyil ki, "İçərişəhər, Qız Qalası və Şirvanşahlar Sarayı Kompleksi", "Qobustan Qaya Sənəti Mədəni Landşaftı" UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında, həmçinin, xalqımızın qeyri-maddi mədəni irlisinin 13 nümunəsi UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısında yer alır. Bu hadisələr Azərbay-

can xalqının ümumbaşər mədəniiyyəti-ne verdiyi töhfənin beynəlxalq miqyasda bir daha etirafıdır. Şəkinin tarixi mərkəzdə keçmişimizi özündə təcəssüm etdirən Şəki Xan Sarayı, karavansaraylar, məscid və minarələr, qədim körpülər, sənətkarlıq emalatxanaları və yaşayış evləri bu gündə etibarən təkcə xalqımızın deyil, bəşəriyyətin mədəni irlisi hesab olunur".

Hər bir xalqın ən böyük sərvəti onun məlli-mənəvi dəyərləri, bu dəyərlərən formalaşan adət-ənənələri və mədəniiyyət nümunələridir. Belə dəyərlər özündə ehtiva edən xalq qapısını dünyaya açır və sivilizasiyaların qoşuşduğu məkan olaraq, təbliğ etdiyi zəngin irlisi ilə kimliyi və tarixi haqqında geniş təsəvvür yaradır.

Göründüyü kimi, bu gün Azərbaycan müasir həyatımızda dünyaya ineqrasiya etdiyi bir zamanda, məlli-mənəvi dəyərlərimiz, adət-ənənələrimiz diqqətə çəkiliş, ona dövlət tərəfindən xüsusi diqqət və qayğı ayrıılır. Bu münasibət Azərbaycanın dünyada imicinin daha da yüksəlməsinə təsirini göstərməkdədir. Mehriban xanım Əliyevanın səyləri sayesində, bu istiqamətdə görülən işlər Azərbaycanın tarixi, onun minilliliklərin kəsiyində yaşanan reallıqları və inkişaf prosesi daha da geniş coğrafi məkanda vüset almaqdadır.

Zümrüd BAYRAMOVA

İsa Həbibbəyli: "Hesab edirəm ki, bu müzakirələr yeni və mükəmməl bir qanunun hazırlanmasına köməklik edəcək"

Melum olduğunu kimi, Milli Məclisde "Ali təhsil haqqında" yeni qanun layihəsinin hazırlanması məqsədilə parlamentin Elm və Təhsil Komitəsi üzvlərinin, Təhsil Nazirliyinin

AZƏRBAYCAN

təmsilçilərinin və mütəxəssislərin iştiraki ilə iclas keçirilib. İclasda təhsil sistemi üçün çox önemli rol oynayacaq "Ali təhsil haqqında" qanun layihəsinin hazırlanması üzrə İşçi Qrupunun yaradılmasına razılıq verilib. İşçi Qrupunun tərkibinə Təhsil Nazirliyinin və təhsil mütəxəssislerinin də qatıldığı iclasda parlamentin Elm və Təhsil Komitəsinin sedri, akademik Isa Həbibbəyli İşçi Qrupunun rəhbəri, millət vəkili, professor Bəxtiyar Əliyev və təhsil nazirinin müavini İdris İsayev isə müavin seçilib.

İşçi Qrupunun gələcək fəaliyyəti haqqında Elm və Təhsil Komitəsinin sedri, akademik Isa Həbibbəyli açıqlamasında bu qanun layihəsi üzrəndə uzun zamandır ki, çalışdıqlarını vurğulayıb: "Milli Məclisin Elm və Təhsil Komitəsi təhsilin bütün pilleləri üzrə ayrıca qanun layihələri hazırlayır. Bu gün kimi, "Məktəbəqədər təhsil haqqında", "Peşə təhsili haqqında", və "Ümumi orta təhsil haqqında" qanun layihələri təqdim olunub. Bu qanun layihələrinin hər biri parlamentdə geniş müzakirə edilib və ölkə rəhbərliyi tərefindən təsdiq olunub. Bu tədbirlər təhsil prosesinə köməklik göstərib. Növbəti qanun layihəmiz isə "Ali təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Bu gün keçirilən iclasda "Ali təhsil haqqında" qanun layihəsi üzrə İşçi Qrup yaradıldı. Buraya Elm və Təhsil Komitəsinin üzvləri, deputatlar və Təhsil Nazirliyinin və ali məktəblərin işçiləri daxil edilib. Həmçinin, buraya vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri də əlavə olunub.

Eyni zamanda, keçirilən iclasda Azərbaycan Respublikasının "Ali təhsil haqqında" qanununun prinsipləri, hədəfləri və strategiyası kimi məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Burada Milli Məclisin deputatları, Təhsil Nazirliyinin nümayəndələri hazırlanacaq qanunda nələrə ciddi fikir verilməli olduğunu müzakirə ediblər. Onu da deyim ki, aparılan danışıqlar "Ali təhsil haqqında" qanun layihəsinin formalşaması üçün zəruri şərtlərdən biri olacaq".

İsa Həbibbəyli ali təhsilin gələcək hədəfləri barədə məlumat verib: "Gələcək təhsil hədəflərimizə dövlət və özəl ali təhsil müəssisələrinin təsis edilməsi, onun idare olunması, maliyələşdirilməsi, bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi və bir çox məsələlər müzakirə olunacaq. Eyni zamanda, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin "Ali məktəblərin beynəlxalq rəqabət qabiliyyətinin artırılması haqqında" təsdiq etdiyi program uygún olaraq, ali məktəblərin dünya standartları səviyyəsində inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlər də prioritet istiqamətlərdən birinə çevrilib.

Hesab edirəm ki, bu müzakirələr yeni və mükəmməl bir qanunun hazırlanmasına köməklik edəcək".

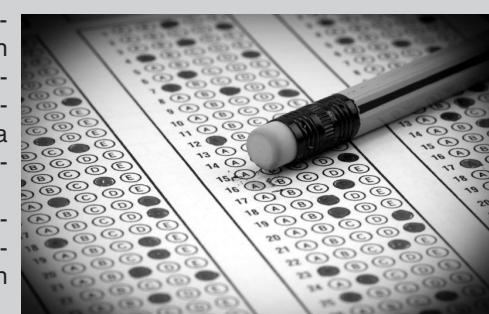
Onun sözlərinə görə, Milli Məclisə yay tətili ərzində, layihənin ilkin versiyasının hazırlanması nəzərdə tutulur. "Düşşürük ki, layihə yay tətili ərzində, hazır olsun. Onu MM-in payız sessiyasına təqdim etməyə çalışacaq".

RƏFIQƏ HÜSEYNOVA

İmtahanların cavabı nə vaxt açıqlanacaq?

I ve III ixtisas qrupları üzrə ali təhsil məssisələrinə qəbul olunmaq üçün iyulun 7-də keçirilən imtahanların neticələri yalnız iki həftə ərzində elan olunacaq. Dövlət imtahan Mərkəzində SIA-ya verilən məlumatla göre, imtahanlarda istifadə olunan test tapşırıqlarının düzgün cavabları açıqlanıb.

Yazılı cavab vermək tələb olunan tapşırıqların yoxlanılması uzun müddət tələb etdiyindən imtahan neticələrinin iyulun 22-də elan olunması nəzərdə tutulur.

"Abidələrimizin UNESCO-nun Siyahısına daxil edilməsi qürurverici hadisədir"

Azərbaycan daha bir mötəbər, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirə ev sahibliyi etməkə beynəlxalq münasibətlər sistemində yerini və rolunu, ən əsası zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik olğunu təsdiqlədi. UNESCO-unun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyası milli-mənəvi dəyərlərimizin, tarixi-mədəni irsimizin qorunması və təbliğinin, eyni zamanda, beynəlxalq səviyyədə dünən yaxınının müdafiəsi və mühafizəsinə dəstək olmağın dövlət siyasetimizin əsas tərkib hissələrindən biri olmasına işqi saldı.

Təbii ki, hər bir xalqın varlığı, milli kimliyi ilk növbədə milli-mənəvi dəyərlərində ehtiva olunur. Ümummilli lider Heydər Əliyev əhəmiyyətinin hər iki dövründə mədəniyyetimizin, milli-mənəvi sərvətimizin qorunması istiqamətində mühüm addımlar atmış ve bu siyaset son 15 ildən artıq dövr ərzində möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir". Bu fikirləri SIA-ya açıqlamasında YAP Siyasi Şurasının üzvü, "İki sahil" qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə ölkəmizin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasına ev sahibliyi etməsini, eyni zamanda, Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsini şərh edərkən deyib.

V.Rəhimzadə qeyd edib ki, Azərbaycan dünya əsərinin müdafiəsi və mühafizəsinə davamlı töhfələri ilə diqqət çəkir: "UNESCO-nun Bakı sessiyası məhz iştirakçı ölkələrin bu istiqamətdə gördüyü işlər, malik olduqları təc-rübəyə işiq salmaqla yanaşı, ümumbəşər dəyərlərlə malik tarixi və mədəni abidələrin Ümumdünya İrs Siyahısına salınması üçün müzakirələrin aparılması və konkret nəticələrin elde olunması baxımından da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Sessiyasının iclasında Azərbaycanın "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiyasının UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi təqdirdən qürurverici hadisədir. Dünyanın müxtəlif ölkələrindən 2500-dən çox nümayəndənin qatıldığı belə mötəbər tədbirdə Azərbaycanın bu uğuru bir daha dövlətimizin həyata keçirdiyi siyasetə dəstəyin, Azərbaycan reallıqlarına yüksək dəyər vermenin göstəricisidir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin bu münasibətə Azərbaycan xalqına təbrikində də qeyd olunduğu kimi, son illər Azərbaycanın mədəni əsərinin dünən səviyyəsində tanidlılması və qorunması istiqamətində çoxsaylı layihələr həyata keçirilir. Bu fəaliyyət beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən dünən mədəniyyəti, təhsili və elmine məsul olan UNESCO ilə six əməkdaşlıq şəraitində gerçəkləşdirilir. "İçərişəhər, Qız qalası və Şirvanşahlar Saray Kompleksi", "Qobustan Qaya Sənəti Mədəni Landşaftı" UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısında, həmçinin xalqımızın qeyri-maddi mədəni əsərinin 13 nümu-

nesi UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısında yer alır. Bu mühüm hadisələr Azərbaycan xalqının ümumbəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfənin beynəlxalq miqyasda bir daha yüksək dəyərləndirildiyinin təsdiqididir. Artıq bundan sonra Şəki Xan Sarayı, karvansaralar, məscid və minarələr, qədim körpüllər, sənətkarlıq emalatxanaları və yaşayış evləri təkçə xalqımızın deyil, bəşəriyyətin mədəni irsi hesab olunur".

Azərbaycan-UNESCO əlaqələrinin yüksələn xətəl inkişaf etdiriyini eləvə edən V.Rəhimzadə bu əlaqələrin inkişafında Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fonduñun presidente, UNESCO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın xidmətlərini xüsusi vurğulayıb. Bildirib ki, 1995-ci ildə Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə təsis olunan Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fonduñun dəstəyi ilə milli mədəniyyətimizin qorunması və təbliği istiqamətində mühüm layihələr həyata keçirilib: "Bu layihələr UNESCO ilə əməkdaşlığın inkişafına öz töhfəsini verib. Bu əməkdaşlıq Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın 2004-cü ildə qurumun xoşməramlı səfiri seçiləndən sonra daha sürətli inkişaf etmeye başlayıb. Muğam sənətinin, aşiq sənətinin, Novruz bayramının, İçərişəhərin, tar ifaçılığı sənətinin UNESCO-nun nadir, şah eserləri sırasına daxil edilməsində Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən layihələrin öz yeri var. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının açılış mərasimində Azərbaycan-UNESCO əməkdaşlığından geniş bahs edərək, bu mühüm məqamları da diqqətə çatdırıb ki, son 5 ildə ölkəmizdə 40 tarixi abidə bərpa edilib və yenidən qurulub. İçərişəhər, Şirvanşahlar sarayı, Qız qalası, Qobustan qaya rəsmiləri UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilib. Musiqi xəzinəməzindən inciləri olan muğam və aşiq sənəti də bəşəriyyətin Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil olunub. Bir sözə, bu əməkdaşlıq Azərbaycanın sərvətlərinin beynəlxalq məkanda dəyərləndirilməsində əhəmiyyəti rol oynayır".

V.Rəhimzadə Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi tədbirlərin ölkəmizə qazandırıldığı uğurlardan, Azərbaycanın multikultural dəyərlərin inkişafına töhfələrinin, bu sahədə malik olduğu təcrübənin təqdimatında rolündən da bahs edib: "Müxtəlif mədəniyyətlərin, dillərin qoşşağında yerləşən Azərbaycan bu tədbirlərlə bu günə qədər dövlətlər, xalqlar arasında oynadığı körpü rolunu daha da möhkəmləndirir, yeni-yeni əlavələr getirməklə inkişaf modelinin alternativsizliyini bir daha təsdiqləyir. Ən əsası Azərbaycan bu gün beynəlxalq əhəmiyyəti tədbirlərə yüksək səviyyədə ev sahibliyi etmək təcrübəsinə, təşkilatlılığını malik olduğunu dünyaya nümayiş etdirir".

Ceyhun Rasimoğlu

"Bu, Azərbaycanın əldə etdiyi növbəti uğurdur"

saxlanılıb. Şəkinin tarixi mərkəzində keçmişimizi özündə təcəssüm etdirən Şəki Xan sarayı, karvansaraylar, məscid və minarələr, qədim körpüllər, sənətkarlıq emalatxanaları və yaşayış evləri bu gündən etibarən təkçə xalqımızın deyil, bəşəriyyətin

mədəni irsi hesab edilir". Bunu SIA-ya açıqlamasında millet vəkili Rauf Əliyev fikirlərini bildirərək deyib. Onun sözlərinə görə, son illər Azərbaycanın mədəni əsərinin dünən səviyyəsində tanınması və qorunması istiqamətində çoxsaylı layihələr həyata keçirilib: "Bu layihələr beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən dünən mədəniyyəti, təhsil və elmine məsul olan UNESCO ilə six əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirilib. Bu əməkdaşlığın inkişafında, belə bir yüksək səviyyəye çatmasına Azə-

"Azərbaycanın UNESCO ilə əməkdaşlığı təqdirdəliyi haldır"

Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Dünya İrs Siyahısına daxil edilməsi tarixi bir hadisədir. Bu, Azərbaycan diplomatiyasının, xarici siyasetinin uğurudur və ölkə mədəniyyətinin beynəlxalq aləmdə təbligatının nəticəsidir". SIA-nın verdiyi məlumatə göre, bu fikirləri Olaylar.az -a açıqlamasında SÖS Media Qrupun rəhbəri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Bəhrəz Quliyev deyib. Media Qrupunun rəhbərinin sözlərə görə, Şəki ilə bağlı qərarın verilməsində Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın gördüyü işlər mühüm rol oynayıb: "Bilirsiniz ki, Mehriban xanım Əliyeva UNESCO-nun xoşməramlı səfiri, həmin təşkilatla six işleyir. Şəki artıq bəşəriyyətin irsi sayılır, ona görə də oraya diqqət daha da artırılacaq. Bu, ölkə üçün çox əhəmiyyət daşıyır".

B.Quliyev bildirib ki, buna qədər Azərbaycandan bu siyahiya Bakı şəhərinin tarixi incisi olan "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu, Şirvanşahlar Sarayı Kompleksi, Qız Qalası və Qobustan Milli Tarix-Bədii Qoruğu daxil edilib. Bundan əlavə, müvəqqəti siyahiya Azərbaycandan ümumilikdə 22, o cümlədən 5 təbii və 17 mədəni abidə daxil edilib: "Bütün bunlar Azərbaycan xalqının ümumbəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfələrin beynəlxalq miqyasda bir daha

etirafıdır. Bu, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə əldə etdiyi növbəti uğurdur". Bu nailiyyət münasibətlə xalqımıza səmimi təbriklərini çatdırın baş redaktor deyib ki, Azərbaycanın UNESCO ilə çoxtərəflə əməkdaşlığı təqdirdəliyi haldır. Bu əməkdaşlıqla Heydər Əliyev Fonduñun gözəl bir ənənə yaratdığını diqqətə çatdırın B.Quliyev əminliklə bildirib ki, tezliklə Dağlıq Qarabağ problemi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapacaq və işgal altında azad olunan Azərbaycan torpaqlarındakı abidələr də UNESCO tərəfindən yüksək dəyərini alacaqdır.

Ceyhun Rasimoğlu

Əhməd Urfalı: Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzinin Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi tarixi nailiyyətdir

Azərbaycanın "Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi" adlı nominasiyasının UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilməsi bütün türk dünyasının uğurudur. Bu tarixi nailiyyətin əldə olunması bir tərefdən Azərbaycanın qədim tarixinin və mədəniyyətinin mövcudluğunun, digər tərefdən isə dövlətin öz zənginliyinə sahib olmasının göstəricisidir. Bu fikri AZƏRTAC-a açıqlamasında Əskişəhərdə fəaliyyət göstərən Əmirdağ Kultür və Sənət Dərnəyinin (ESAB) rəhbəri, yazıçı-publisist Əhməd Urfalı ifade edib. Bu nailiyyət münasibətlə xalqımıza səmimi təbriklərini çatdırın Əhməd Urfalı deyib ki, Azərbaycanın UNESCO ilə çoxtərəflə əməkdaşlığı təqdirdəliyi haldır. Bu əməkdaşlıqla Heydər Əliyev Fonduñun gözəl bir ənənə yaratdığını diqqətə çatdırın yazıçı-publisist əminliklə bildirib ki, tezliklə Dağlıq Qarabağ problemi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapacaq və işgal altında azad olunan Azərbaycan torpaqlarındakı abidələr də UNESCO tərəfindən yüksək dəyərini alacaqdır.

Kamran Nəbəzadə: "Qafqazda ikinci erməni dövləti yaradılması mümkün deyil"

ATƏT PA-nın yekun plenar iclasında Milli Məclisin deputati Kamran Nəbəzadə çıxış edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, natiq öz çıxışında enerji təhlükəsizliyi, Avropa bazarının Köhnə Dünyanın zeruri enerji ehtiyatları ilə təmin olunmasında Azərbaycanın və bütün Xəzər regionunun rolu mövcudunu toxunub. Deputat vurgulayıb ki, Azərbaycan enerji resurslarının Avropa İttifaqına nəqlinin saxələndirilməsində mühüm rol oynayır. Daha sonra o bildirib ki, ATƏT üzvü olan ölkələr ikili standartlardan əl çəkməli, döndürülmüş münaqışələrin dinc, diplomatik yolla nizamlanması üçün əllərindən gələni etməlidirlər. Nəzərə alıma lazımdır ki, terrorizm, tacavüz, işğal və hərbi münaqışələr bütün ATƏT mekanında ümumi enerji siyasetinin və siyasi sabitliyin təmin edilməsi üçün ciddi risklər yaradır.

Deputat Ermenistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqışəsinin nizamlanmasında Aland adaları modelindən istifadə edilməsi təklifinə görə finlandiyalı həmkarına təşəkkürünü bildirib. O xatırladı ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağ regionunun erməni icmasına Azərbaycanın tərkibində geniş məxtariyyət verilməsini dəfələrlə təklif edib, lakin Yerevan hər dəfə bu təklifi redd edir, Cənubi Qafqazda ikinci erməni dövləti yaradılmasında isralı olduğunu bildirir. Kamran Nəbəzadə deyib: "Bu isə mümkün deyil".

bəşər mədəniyyətinə verdiyi töhfələrin beynəlxalq miqyasda bir daha etirafıdır. Bu Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə əldə etdiyi növbəti uğurdur.

Azərbaycanla UNESCO arasındaki əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlərdə inkişaf edərək belə yüksək səviyyəyə çatdırılması və bu əməkdaşlığın davam etdirilməsi imkan verəcək ki, xalqımıza məxsus, böyük əhəmiyyət daşıyan digər tarixi, maddi və mədəniyyət abidələrinin də UNESCO-nun Dünya Mədəniyyət Mirasları Siyahısına salınması məqsədi ilə aparılan işlər uğurla nəticələnsin".

Yeni geosiyasi qüvvə: Türkiyə-Çin əməkdaşlığı inkişafda

Hazırda dünyada geosiyasi prosesler daha mürəkkəb və daha təhlükəli polimorf transformasiyalar şəraitində cərəyan edir. Xüsusilə, böyük dövlətlər arasında münasibətlərdə yeni risklər meydana gelir. Hər kəs bilir ki, ABŞ-Rusiya, ABŞ-İran, ABŞ-Çin münasibətləri kifayət qədər gərgindir. Onların, bütövlükdə, bəşəriyyət üçün təhlükələr yaratdığı da sırr deyil. Bu səbəbdən, "Böyük iyirmilər"in (G20) Osaka sammitinə ümid çox idi. Orada ikitərəfli danışıqlar formatı da diqqət mərkəzində olub. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Yaponiya və Çin rəhbərləyi ilə geniş müzakirələr aparıb. Yaponiyada Shinzo Abe ilə ayrıca görüşdükdən sonra, Çinə səfər edən Türkiyə dövlət başçısı Pekində olduqca əhəmiyyətli razılaşmalar əldə edib. İki ölkə, demək olar ki, bütün sahələrdə layihələr realasdır - maqla bağlı ortaq fikrə gəliblər. Buraya iqtisadiyyat, energetika, nəqliyyat, ticarət, müdafiə və hərbi sənaye də daxildir. Həmin məsələlərin fənnunda Türkiyə Prezidentinin Çin səfərinin geosiyası məqamları üzərində geniş dayanmağa ehtiyac gördük.

Ankara-Pekin xətti: fərqli əməkdaşlıq ritminə keçid

Türkiyə Prezidenti R.T.Ərdoğanın G20 ölkələri liderlərinin sammitindən sonra Asiya qitəsinin nüfuzlu dövlətlərinin başçıları ilə apardığı müzakirələrin qlobal geosiyasi dinamikaya təsir edəcəyi ehtimal olunur. Ekspertlər, faktiki olaraq, Ankaranın ciddi geosiyasi addım atlığı yazırlar. Doğrudan da, müzakirə edilən mövzularla bağlı əldə edilən razılıqlara baxdıqda, bu fikrin realliga uyğun olduğunu görürük.

Hələ "iyirmilik" qrupu ölkələrinin sammitində Türkiye rəhbəri Çin, Rusiya və Yaponiya liderləri ilə səmərəli görüşlər keçirmişdi. Vladimir Putinə aparılan müzakirələr haqqında geniş informasiya verilib. Yaponianın Baş Naziri Ş.Abe ilə keçirilen görüş də maraqlı olub. Tərəflər böyük əməkdaşlıq layihələri həyata keçirmək barədə razılıq əldə ediblər. Yaponiya Türkiye ilə bütün sahələrdə əlaqələrin inkişafında maraqlı olan ölkədir. Bundan başqa, iki dövlət İran məsələsində ortaq mövqedədir. R.T.Ərdoğan jurnalistlərlə səhəbtində Ş.Abenin Tehranda İran rəhbərliyi ilə görüşünün detallarını açmadığını vurğulamaqla yanaşı, ümumi bir razılığın əldə edilməyini deyib.

Bələ melum olur ki, İranla six münasibətlərinin olmasına baxmayıaraq, Ş.Abe Amerika-İran münaqışında vasitəçi rolunu oynamaqdə çətinlik çəkir. Həmin səbəbdən, Yaponianın Baş Naziri R.T.Ərdoğanla birlikdə hərəkət etmek təklifində bulunub. Bunu Türkiyə Prezidenti məmənunluqla qarşılıyib. Eyni zamanda, qeyd edib ki, digər böyük dövlətlər, məsələn, Amerika bələ bir təklif etməyib. Ümumiyyətə, Qərb dövlətləri Türkiye ilə bu barədə danışmağa meylli deyillər. Səbəbi aydın: Qərb hesab edir ki, müsəlman Türkiyə İranın tərəfini tutacaq. Qərbe isə ancaq öz maraqlarına xidmət edə bilən "obyektiv vasitəci" lazımdır. Problemin kökü bundadır.

Bələ çıxır ki, Yaponiya ABŞ və Avropa dövlətlərindən fərqli olaraq, həqiqi mənada İranla bağlı yaranmış çətinliyi ədalətlə yoluna qoymağda maraqlıdır. Ancaq çətin ki, Qərb buna imkan vermək istəsin. Artıq onlar İranı vurmağın müxtəlif ssenarilərindən bəhs edirlər. Hətta ABŞ, Böyük Britaniya və İsrailə

The screenshot shows the homepage of the 'NEW TIMES' website. The header includes language links (az, tr, ru, en) and a search bar. The main menu has categories like SİYASƏT, GEOSİYASƏT, İQTİSADIYYAT, BEYNƏLXALQ MÜNASİBƏTLƏR, GLOBAL PROSES'LƏR VƏ TREND'LƏR, MÜSAHİBƏLƏR, ŞƏRH'LƏR, KİBER MƏKAN, and a search icon. Below the menu is a navigation bar with BEYNƏLXALQ TƏŞKİLATLAR, AVROPA, ASİYA, AMERİKA, AFRİKA, and AVSTRALİYA VƏ OKEANIYA. The main content area features a large photo of a formal meeting between officials at a long conference table. Below the photo is the date 08 iyul 2019 and the title 'Yeni geosiyasi qüvvə: Türkiyə-Çin əməkdaşlığı inkişafda'. To the right, there are two columns: 'MÜSAHİBƏLƏR' with a thumbnail of a man speaking and a caption about Suriya; and 'Aktual' with a thumbnail of a man speaking and a caption about Vladimir Putin. There are also sections for 'Səfərlər', 'Diplomatik guşa', and 'Azərbaycanın xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəlikləri twitterdə'.

məxsus F-35-lərin İraq və Suriyada koordinasiyalı hərəkəti məşq etdiklərindən yazırlar. Bunun İrana ola biləcək hücum öncəsi təlim kimi də qiymətləndirirlər.

Təbii ki, bu, çox qorxulu gedisatdır və başqa böyük dövlətlərin də öz tədbirlərini alması şərtləndirir. Bu aspektdə Türkiyə-Rusiya-Çin-Yaponiya xəttində baş vera bilecek hadisələr maraqlı doğurur. Həmin çərçivədə R.T.Ərdoğanın Çine səfəri olduqca böyük əhəmiyyət kəsb edir. Çin KİV-lərinin yazdırına göre, iki böyük dövlət demək olar ki, bütün məsələlərdə ortaq fikrə gəliblər. Xüsusi, uyğur məsələsində R.T.Ərdoğanın son dərəcə böyük səbir və xoş niyyətlilik nümayiş etdirməsi Pekini məmənun edib. Belə görünür ki, uyğurlarla bağlı vəziyyəti sünə olaraq şıxırdan dairələr mövcuddur. Ankara bunun fərqlindər və texribatlara qarşı zəruri tədbirlər görülecek.

Bunlarla yanaşı, Çin və Türkiyə əhəmiyyətli iqtisadi, nəqliyyat və geosiyasi razılıqlar əldə ediblər. İki ölkə ticarət dövriyyəsini 50 milyard ABŞ dolları səviyyəsinə yükseltməyi qərara alıblar. Bu, indiki həcmində iki dəfə çoxdur. Maraqlıdır ki, Pekin bu təklifi çox müsbət yanaşıb və tərefləri asanlıqla razılığa gəliblər. Lakin ekspertlər məsələnin heç də iqtisadi faktorlara məhdudlaşmadığını ayrıca vurgulayıb, bu kontekstdə iki məqama diqqət yetirirlər. Birincisi, Türkiyənin "Bir kəmər, bir yol" təşəbbüsündə daha aktiv iştirakını təmin etməklə bağlıdır. İkincisi, qlobal geosiyası məsələlərdə Ankara ilə Pekinin ortaq fəaliyyət göstərməsi ilə əlaqəlidir. Hər iki problem üzrə razılıq əldə edilib.

Ticarət, sabitlik və təhlükəsizlik: ümidi artır

Türkiyə Cumhuriyyətinin "Bir kəmər, bir yol" layihəsində iştirakı çox əhəmiyyətli və perspektivli sayılır. Çünkü Türkiyə inkişaf etmiş nəqliyyat infrastrukturuna malikdir. Ona gedən yollar Mərkəzi Asiyadan, İrandan, Azərbaycan və Gürcüstəndən keçir. Türkiyə həm de Avropaya birbaşa çıxışdır. Ankara üçün xarici sərmayələrin əhəmiyyətinin nə

dərəcədə böyük olduğu sırr deyil. Çünkü ölkənin təbii ehtiyatları azdır. Xarici sərmayədarlar son illər bu ölkəyə gelişlərini azaldıblar. Çin isə həmin itkiləri örtə bilər. Pekinin "Bir kəmər, bir yol" layihəsi ilə bağlı ayrıca maliyyə proqramları mövcuddur. Onların Türkiyədə də realaşması üçün heç bir mənəyə yoxdur. Pekində aparılan danışıqlarda bu məqam aydın görünüb.

Bunlardan başqa, Türkiye Çinin bu böyük layihəsi çərçivəsində əsas nəqliyyat məkanlarından biri rolunu oynaya bilər. Ankara buna hazırlır. Onun Azərbaycan və Gürcüstəndən keçən layihələrdə iştirakı həm təcrübə qazanmağa, həm də infrastruktur təkmiləşdirməyə imkan verib. İranla da müxtəlif sferalarda əməkdaşlıq yaxşı inkişaf edib. Deməli, Çinin yeni layihəsi çərçivesində iki ölkə perspektivli əməkdaşlıq edə bilərlər.

Məsələnin bu tərefi Türkiyə ilə Çinin həbi-sənaye və müdafiə sferalarında əməkdaşlıqları üçün də yaxşı zəmin hazırlayıb. Pekindəki görüşdə ifadə olunub ki, hər iki ölkə həbi texnologiyalar sahəsində müstəqil addımlar atırlar. Onların bu istiqamətdə fəaliyyətləri birləşdirmələri faydalı olardı. O cümlədən müasir həbi texnika və silahların ortaq istehsalı mümkünkdir. Bu prosesə Türkiyənin NATO üzvlüyü və Rusiya ilə olan əməkdaşlığı qətiyyən manə töötəmir. Ekspertlər de həsab edirlər ki, vurğulanan sferalarda iki ölkənin ortaq layihələrdə iştirakı şansı yüksəkdir.

Bütün bunlar iki böyük dövlətin qlobal geosiyası məsələlərdə, xüsusilə, Yaxın Şərqi, Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyada əməkdaşlığının çox vacib olduğunu göstərir. Ekspertlər bu aspektə də xüsusi maraqlı göstərməkdərlər. Türkiyə-Çin geosiyası tandemı yaranıb, iki ölkə arasında əlaqələrin inkişaf potensialı varmı? Ekspertlərə görə, hər iki dövlət müstəqil hərəkət etse, bu imkan yüksək olacaq. Çünkü Türkiyə Avrasiyanın qərbində, Çin isə şərqində parlayan ulduzdur. Onlar böyük bir geosiyasi məkanıda həllədici rol oynaya bilərlər.

Üstəlik, Türkiyə İslam aləminin nüfuzlu dövləti olduğundan, onun vasitəsilə Çin bütün müsəlman ölkələri ilə əməkdaşlığı yeni səviyyəyə yüksəldə bilər. Ayrıca, uyğur mə-

sələsində yeni müsbət qərarlar alına bilər. Belə çıxır ki, Türkiyə-Çin geosiyası əməkdaşlığı geniş bir məkanda mənzərəni tama-mile dəyişə bilər. Buraya Rusiya və İran da eləvə olunsa, çox ciddi qlobal geosiyasi güc mərkəzi yaranmış olur.

Təsadüfi deyil ki, ekspertlər Türkiyə Prezidentinin Çinə səfərinin qlobal geosiyası proseslərə yeni veziyət yaratdığını bildirirlər. Çin və Türkiyənin qarşılıqlı fayda esasında fəaliyyət göstərməsi bütövlükde qüvvələr nisbetini dəyişir. İndi bu cür vədələrin reallaşmasından çox şeylər asılıdır.

Beləliklə, Türkiye Prezidentinin G20 sammiti çərçivəsində apardığı müzakirələr və ayrlıqlı Yaponiya və Çin rəhbərləri ilə keçirdiyi görüşlər əhəmiyyətli və maraqlı nəticələr verib. Türkiyənin ticari əlaqələrinin bir neçə dəfə artması perspektivi yaranıb. Bu, Qərbin sanksiyalar siyasetinin tüyən etdiyi bir mərhələdə əhəmiyyətli prosesdir. Əger hadisələr həmin aspektdə inkişaf etse, onda Qərbin dünya miqyasında təsiri xeyli azalmış olacaq. Artıq orada anlamalıdlılar ki, dünyani təzyiq və cəzalarla idarə etmək zamanı keçmişdə qalıb. İndi qarşılıqlı fayda verə bilən layihələrin zamanıdır. Bu meyari gözləməyənlərin perspektivi dumanlı görünür.

Türkiyəyə geldikdə isə, bu ölkə müsteqil siyaseti ilə öz real gücünü getdikcə daha açıq şəkildə ortaya qoyur. İndi Ankaranın iştirakı olmadan Yaxın Şərqdə heç bir problemi həll etmək mümkün deyildir. Liviyyadakı hadisələr və Kipr ətrafında baş verənlər də bunu bir daha təsdiq etməkdədir. Türkiyə heç bir sahədə geri addım atmaq fikrində deyil, əksinə, vədələrinə tam əməl etməyə çalışır.

Əlbette, Türkiyənin daha sürətli inkişafı region dövlətlərinin hamısına sərfəlidir (Təbii ki, Ermənistanda bağlı tərəddüdlər qalmaqdadır). Çünkü tarixən siyasetdə ədalətə daha çox türk dövlətləri sahib çıxıblar. İndi də dönyanın ədalətə və beynəlxalq hüquq ehtiyacı çoxdur. Buna görə də Türkiyənin uğuru həm de Azərbaycanın qazancıdır. Türkiyənin inkişafı ədalətin yayılması perspektivinin genişlənməsi deməkdir.

9 iyul 2019-cu il

İdmançılarımızın sorağı mötəbər yarışlardan qalib kimi eşidilir

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə II Avropa Oyunlarında ən yüksək nəticələrə görə Azərbaycan idmançıları və onların məşqçiləri üçün mükafatlar müəyyən edilib

Idman və bədən tərbiyəsi hər bir ölkənin beynəlxalq aləmdə tanınması, nəslin sağlam inkişafı üçün önemli vasitələrdən biri olduğundan, bu sahəyə dövlət tərəfindən böyük diqqət ayrılib. Mehəz bu səbəbdən də, Azərbaycan dövləti idmanın, xüsusile də, Olimpiya Hərəkatının inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu sahəyə diqqətlə yanaşması, idmançıların qayğı və problemləri ilə yaxından maraqlanması ölkədə idmanın kütləvişməsinə, gənc nəslin bu sahəyə sürətli axınına şərait yaradıb.

Bu gün ölkəmizdə mövcud olan id-

man hərəkatı beynəlxalq idman ictimaliyətinin və idman federasiyalarının həvəsle ən mötəbər yarışlarını ölkəmizə həvəsle etməsinə deləlat edir. Bakıda bu yarışların yüksək səviyyədə teşkilii Azərbaycanın bu sahədə dünya liderləri sırasında olduğunu göstərir. Buna son on altı ilde Azərbaycanın dünyada ən sürətli templərlə inkişaf edən ölkəyə çevrilmesi imkan verib. Bakıda və bütün ölkələrdə, Azərbaycanda idman infrastrukturunun yaradılması istiqamətində böyük işlər görülüb. Bakı Olimpiya Stadionu, Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionu, Bakı Su İdmanı Sarayı, Bakı İdman Sarayı, "Baku Crystall Hall", Bakı Tennis Akademiyası, Heydər Əliyev adına İdman Arenası, "Bakcell Arena", Bakı Atıcılıq Mərkəzi, Bakı Ekspo Mərkəzi və digər idman kompleksləri müxtəlif növ yarışların keçirilməsinə imkan verir. İndi, nəinki paytaxt Bakıda, demək olar ki, ölkəmizin bütün bölgələrində müasir Olimpiya İdman Kompleksləri fəaliyyət göstərir. Bir-birinin ardınca istifadəye verilən Olimpiya İdman Kompleksləri in-di bölgə idmanının inkişafında da müüm rol oynayır və bu program davamlı şəkilde icra olunur.

Əlbette ki, idman sahəsində gerçəkləşdirilən dövlət siyasetinin nəticəsi olaraq, idmançılarımızın sorağı mötəbər yarışlardan qalib kimi eşidilir. Bu yaxınlarda Minskdə keçirilən ikinci Avropa Oyunlarında Azərbaycan millisi ən yüksək dövrünü yaşayır. Azərbaycan idmanın bugünkü inkişaf səviyyəsi

müş, 13 bürünc medalla başa vurub. İdmançılarımıza ayrılan diqqətin daha bir nümunəsi olaraq, Minsk şəhərində keçirilən II Avropa Oyunlarında ən yüksək nəticələrə görə, Azərbaycan Respublikasının idmançıları və onların məşqçiləri üçün mükafatların müəyyən edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncamı imzalayıb. Sərəncama əsasən, Minsk şəhərində keçirilən II Avropa Oyunlarında ən yüksək nəticələrə görə birinci yeri tutan hər bir idmançıya 50 min manat, onun şəxsi məşqçisine 25 min manat, ikinci yeri tutan hər bir idmançıya 30 min manat, onun şəxsi məşqçisine 15 min manat, üçüncü yeri tutan hər bir idmançıya 20 min manat, onun şəxsi məşqçisine 10 min manat, milli yığma komandaların baş məşqçilərinə ən yüksək nəticə göstərmiş bir idmançıya görə şəxsi məşqçinin aldığı mebleğ qədər (bir dəfə) müəyyən edilib. Göründüyü kimi, idmanın inkişafı daim diqqətdədir. Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı ilə idmançılarə fəxri adların, mükafatların verilməsi idmana və idmançılarımıza olan diqqətin daha bir nümunəsidir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, idmançılarımıza qalabələri və dövlət tərəfindən onların mükafatlandırılması usaq, yeniyetmə və gənc idmançılarda da ruh yüksəkliyi yaradır: "Onlar da görkəmli çempionlar kimi olmaq, böyük uğurlar qazanmaq, öz bayrağını qaldırmaq istəyirlər və istəyirlər ki, xalq onları da tanısın və onlara da hörmət etsin".

Bütün bu uğurlar onu gösterir ki, hazırda Azərbaycan idmanı inkişafının ən yüksək dövrünü yaşayır. Azərbaycan idmanın bugünkü inkişaf səviyyəsi

gənc nəslin fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam yetişməsini daim diqqət mərkəzdə saxlayan Prezident İlham Əliyevin bu sahəyə göstərdiyi yüksək diqqət və qayğıının göstəricisidir. Mehəz bu diqqət və qayğı Azərbaycanın qarşıdağı illerdə idmandan daha böyük uğurlara imza atacağını deməyə əsas verir.

BU GÜN AZƏRBAYCAN DÜNYADA HƏM DƏ GÜCLÜ İDMAN ƏNƏNƏLƏRİ İLƏ TANINIR

Azərbaycan idmançılarının müxtəlif səviyyəli beynəlxalq yarışlarda beş mindən artıq medala layiq görülmələri, Olimpiya Oyunlarında qazanılan qızıl, gümüş və bürünc medallar böyük tarixi nailiyyətdir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, "Ölkəmizdə keçirilmiş bir çox beynəlxalq yarışlar artıq Azərbaycanı bütün dünya idman ictimaliyətinə çox dinamik inkişaf edən, müasir, güclü dövlət kimi təqdim etdi və bunun nəticəsidir ki, bizim nümayəndələrimiz, indi Avropanın idman ailəsində də yüksək vəzifələr tuturlar".

Görülən işlər və idman sahəsinin dövlət tərəfindən qayğı ilə əhatə olunması idmançılarımızın uğurlarına yeni-yeni uğurlar calayıb. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycanda dövlət siyasetinin əsas istiqamətlərindən biri kimi idmanın inkişafı və bu sahənin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi daim diqqət-də saxlanılacaqdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycanda taxıl sahələrinin 88,3 faizi biçilib

Rəspublika ərazisində taxıl biçini davam edir. Bu il Azərbaycan ərazisində 1 milyon 9 min 139,8 hektar sahədə taxıl ekini aparılıb. Bunlardan 677 min 793 hektarı buğda, 331 min 346,8 hektarı isə arpa sahəsidir. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin ictimaiyyətə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsində AZERTAC-a bildirilib ki, iyulun 8-nə olan operativ məlumatə görə, ölkə ərazisində 897 min 169 hektar ərazidə taxıl biçini aparılıb, 331 min 909 hektar ərazidə arpa, 565 min 260 hektar ərazidə buğda biçini başa çatıb. Ümumilikdə, bu gündək ölkə üzrə 2 milyon 847 min 162,4 ton taxıl yığılıb, orta məhsuldarlıq her hektara 31,7 sentner təşkil edir.

Ağdam, Bərdə, İmişli, Masallı, Saatlı, Sabirabad, Salışan, Yevlax, Zərdab, Göyçay, Neftçala, Ağcabədi və Balakəndə taxıl biçini başa çatıb. Ağdaş, Kürdəmir, Tərtər və Füzuli rayonlarında isə taxıl biçini başa çatmaq üzrədir. İsmayıllı ərazisində arpa ekilmiş 6173 hektar sahənin 6027 hektarı, buğda ekilmiş 23 min 200 hektar zəminin isə 21 min 593 hektarı artıq biçilib. Rayonda arpa üzrə məhsuldarlıq 31,7 s/ha, buğda üzrə məhsuldarlıq isə 37,7 s/ha təşkil edir. Kürdəmir ərazisində arpa ekilmiş 29 min 926 hektar zəmi və buğda ekilmiş 18 min 120 hektar sahənin 18 min 93 hektarı artıq biçilib. Rayonda arpa üzrə məhsuldarlıq 33,3 s/ha, buğda üzrə məhsuldarlıq isə 34,5 s/ha təşkil edir. Ağdaş, Beyləqan, Tərtər, Qəbələ və Qax rayonlarında da taxıl biçinində yüksək nəticələr əldə olunub.

Tomas Veitzel: "Azərbaycan Şərqli Qərb arasında təkcə coğrafi deyil, həm də mədəni körpü rolunu oynayır"

Azərbaycan əsrlərboyu müxtəlif dinlərin, mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların qovuşduğu məkan olub. Ölkəniz Şərqli Qərb arasında təkcə coğrafi deyil, həm də mədəni körpü rolunu oynayır, digər mədəniyyətlərə açıqdır. Azərbaycan dünya arenasında yüksək nüfuzlu malik ölkə kimi qəbul edilir. AZERTAC xəbər verir ki, bu sözləri UNESCO-nun Bakı sessiyasının almaniyalı nümayəndəsi Tomas Veitzel söyləyib. Qonaqpərvərliyə və səmi-mi qəbula görə Azərbaycan hökumətinə, xüsusən də Mədəniyyət Nazirliyinə təşəkkürünü bildirən Tomas Veitzel Bakıda olmasından məmənunluğunu ifade edib. Qonaq Bakı sessiyasının yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu və burada ölkəsinin yeddi əsrənən çox yaşı olan "Augsburg su idarəetmə sistemi" nominasiyasının UNESCO-nun Dünya İrs Siyahısına salındığını qeyd edib.

Azərbaycan Ordusunun nümayəndləri beynəlxalq tədbirlərdə iştirak edirlər

Azərbaycan Ordusunun nümayəndləri beynəlxalq tədbirlərdə iştirak edirlər. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilib ki, hərbiçilərimiz Tbilisidə "Münaqişələrin idarə olunması" və Buxarestdə "Avropa İttifaqının Şərqi Tərəfdəşligi proqramının Vahid Təhlükəsizlik və Müdafiə Siyaseti" çərçivəsində fövqəladə hallar zamanı yardım kurslarına qatılıblar.

S400 qorxusu Ermənistəni ağuşuna alıb

Türkiyədə S-400 rakətlərinin yerləşdirililəsi məsələsini yenə də müzakire edir. SIA xəbər verir ki, Ermənistənə məxsus İragir.am saytında yayımlanan məlumatlar S-400 rakətlərinin işgalçı ölkəni qorxuya saldırdığını təsdiq edir. Məlumatda deyilir ki, sözügedən silahların yerləşdirilməsi məsəlesi hələ de öyrənilir və onların ya Qərarda, ya da Azərbaycanda yerləşdirilməsi məsəlesi hazırda gündəmdədir. Qeyd olunur ki, bu barədə Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğanın mətbuat katibi sputnik neşrinə bəyan edib. Şübhəsiz ki, erməniləri narahat edən Türkiye tərəfindən həmin silahların Azərbaycanda yerləşdirilməsi qərarıdır ki, bu da işgalçi ölkəni nəzərəçarpacaq dərəcədə qorxuya salıb. Daha dəqiq desək, çox aydın şəkildə hiss olunur ki, S400 qorxusu Ermənistəni ağuşuna alıb.

Ermənistan indi seçim qarşısında! Azərbaycan ərazilərinin 20 faizini illərdən bəri işgal altında saxlayan ölkə bundan sonra da ağır problemlər məngənəsində qalmaq, çözülməyə imkan və potensial tapmadığı çətinliklərə yasaq, "itirilmiş dövlət" statusu, ya da sülh. Razılaşmasa, bu, məhvə aparən yoldur.

Dağlıq Qarabağ münaqişesinin dinc yolu nizamlanmasına yönəlmış danişqlar prosesindəki aqressiv mövqelər, rəsmi İrəvanın səsləndirdiyi absurd bəyanatlar və ən başlıcası, Ermənistan rəsmiləri arasında yer alan adamların Azərbaycana ünvanlanmış sarşaq "hədə"lərisə vəziyyəti daha da gərginləşdirir.

Ermənilər indi seçim etməlidir: ya savaş, ya sülh

Çünki Ermənistanda mövcud olan sosial sifariş, siyasi isteklər və kütlənin tələbləri cəmiyyətdə uydurulmuş fərqlərdən, heç bir əsası və vəsilesi olmayan ərazi iddialarından ibarət böyük, çirkin və təhlükeli vəziyyət yaradıb. Ermənistanda baş naziri Nikol Paşinyanla yanaşı, siyasetçilər və siyasetlə məşğul olduğunu düşündür siyasetin onlarla çoxdan məşğul olduğunu hələ də anlamanılar, artıq anlamalıdır: Ermənistanda gələcəyini, var olduğunu şərtləndirən əsas məsələ qonşu ölkələrdə, illah da, Azərbaycanla normal münasibətlərin qurulması, qonşuluq və tərəfdaşlıq əlaqələrindən keçir və bu fəlakəti anlamırsa, baş nazir Nikol Paşinyanı

bi-siyasi risklər daşıyır. Paşinyan korupsiya ilə mübarizə və əhalinin həyat seviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına dair vedlər versə də, bu vedləri yerinə yetirə bilməyəcək və Ermənistanda getdikcə daha da çökəcək".

Politoloqların sözlərinə görə, Paşinyan Qarabağ danişqlarında daha ehtiyatlı olmalıdır.

Aydın Mirzəzadə:

"Paşinyan anlamalıdır ki, Qarabağ münaqişesi nizamlanmadan, Ermənistandan heç bir problemini köklü şəkildə həll etmək olmaz"

etdirəcəksə, o zaman heç bir irəliləyiş əldə edilməyəcək".

Deputat əlavə edib ki, Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyaset nəticəsində, inkişaf edən səmərəli iqtisadiyyata, vətəndaş birliliyinə malikdir: "Ve üç il bundan əvvəlki aprel döyüşləri göstərdi ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağ problemini hərbi yolla da həll etmək gücündədir. Bu baxımdan, Paşinyan Azərbaycanın işgal edilmiş torpaqlarının qaytarılması istiqamətində hər hansı addım atmalıdır, eks-halda Ermənistanda iki il bundan əvvəlkindən də ağır məğlubiyyətə düşər olacaq".

Bu yerdə, xüsusi olaraq, bir məqamı da vurğulamaq lazımdır ki, Ermənistanda baş naziri Nikol Paşinyanın Brüsselle sefərindən

sı olmalıdır, olmasa, biz danişqlarda iştirak etməyəcəyik" deyə səsləndirdiyi bəyanatını tənqid etmişdim. Olduqca populist bəyanat idi. Mövqeyim də ondan ibarət idi ki, Minsk Qrupu çərçivesində aparılan danişqlardan çıxan tərəf möglüb olacaq. Əger Paşinyan Ermənistanda avtoritarizmə və korrupsiya qalib gəlmək istəyirse, Rusiyanın təsir orbitindən çıxmaları. Bunu üçün də Qarabağ problemini həll etməlidir. Problemin həlli yolu da Azərbaycanla razılışmadan keçir. Bir sözə, Ermənistanda Qarabağla birgə Qərb ineqrasıyası mümkün deyil".

Politoloğun sözlərinə görə, belə olmur. İki gün əvvəl Gümrüdəki Rusiya hərbi bazasında baş verən növbəti incident, bir daha

Ermənistan ağır problemlər məngənəsində

Yaxud Paşinyan seçim etməlidir: "itirilmiş dövlət" statusu, ya da sülh

daha ağırli problemlər gözləyir.

Əgər anlasayıdı, küçə "demokrat" Paşinyan Dağlıq Qarabağ ermənilərinin adından danişqlar aparmaq hüququna və səlahiyyətlərinə malik olmadığını deməzdi. Eyni zamanda, anlamazlığının nəticəsidir ki, Paşinyan "Ermənistanda xalqına müraciət edir, Qarabağ problemini, məhz bizim həll etməli olduğumuzu deyirəm" tipli sərsem bəyanatlar verir. N. Paşinyan münaqişənin həlline çalışır, məsuliyyətdən qaçmaq üçün ən müxtəlif səbəblər arayır. Onun bəyanatları erməniləri xoşal edə bilər, amma bu cəhd praktiki baxımdan puç və mənasızdır.

İgor Korotčenko: "Paşinyan Qarabağ problemini həll etməsə, Ermənistandı da çökəcək"

Rusiyalı jurnalist, hərbi ekspert Igor Korotčenko Ermənistandan baş naziri Nikol Paşinyan, Ermənistən-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə məşğul olmayıana qədər, ölkə iqtisadiyyatının indiki vəziyyətində qalacaqını və heç bir inkişafdan söhbətin getməyəcəyini bildirib: "Problemin həll olunmaması investisiyalar üçün böyük hə-

Milli Məclisin deputati Aydın Mirzəzadə qeyd edib ki, dövlətimizin başçısı dəfələrlə qeyd edib ki, Azərbaycanın heç bir zaman ərazi bütövlüyü prinsipindən el çəkməyəcək və bütün torpaqlarının qaytarılması istiqamətində fealiyyət göstərəcək. A. Mirzəzadə vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycan torpaqlarını işgal edən Ermənistən çox ağır vəziyyətdədir və ciddi problemlər içərisindədir: "Nikol Paşinyan dərk etməlidir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nizamlanmadan, Ermənistən heç bir problemini köklü şəkildə həll etmək olmaz. Bu gün Ermənistən cəmiyyəti Nikol Paşinyandan, ilk növbədə, Ermənistəni tecrid vəziyyətindən çıxarmağı, sosial problemlərin həllini tələb edir və eger Paşinyan Koçaryan-Sarkisyan siyasetini davam

sonra aydın oldu ki, Avropa Birliyi və ABŞ Ermənistənə maliyyə yardımını artırmaq niyyətində deyillər. Əsas səbəb də, ondan ibarətdir ki, Ermənistənə hakimiyyət dəyişikliyinin baş verməsi ölkənin xarici siyasetində ciddi dəyişikliyə gətirib çıxarmadı.

Politoloq Azər Qasımlı qeyd edib ki, Ermənistənə yeni rəhbərliyi hazırladı Rusiyanın təsirindən çıxməq iqtidarından deyil: "Özərinin də dediyi kimi baş verən inqilab geosiyasi hadisə kimi deyil, daxili hadisə kimi dəyərləndirilməlidir. Belə olan təqdirdə, Qərb ölkələri də, haqlı olaraq, "biz niye Ermənistənə Avrasiya İttifaqında və KTMT-de (ODKB) qalmasını maliyyələşdirməliyik?" deyə soruşa bilərlər.

Hakimiyyətə gəldiyi zaman Paşinyanın, "Dağlıq Qarabağ danişqların iştirakçı-

gösterdi ki, Ermənistən müstəqilliyi hələ də təhdid altındadır: "Ola bilsin ki, Paşinyan Ermənistənə baş verən inqilabi dəyişikliyindən sonra ABŞ və Avropa İttifaqının Gürcüstənə və Ukraynaya verdiyi dəstəyi Ermənistənən da əsirgəməyəcək. Lakin Qərb ölkələri korrupsiya qarşı mübarizənin nəticələrini, erməni hakimiyyətinin xarici siyaset məsələlərində müstəqil qərarverme imkanlarını görməlidirlər. Bu da, yuxarıda dediyim kimi, Azərbaycanla danişqlardan aslı ola-

caq". Deməli, buradan sadə bir məntiqi nəticə alınır: Paşinyanın Ermənistənə probleminin həlli ilə bağlı nə təsəvvürü, nə real bir addımı var. Bunu nə ilə izah edirsən et, heç nə dəyişmir. İstər mütərrəd surətdə erməni xalqının iradəsindən bəhs et, istərsə de, Paşinyan hakimiyyətinin siyasi iradesindən dəm vur və ya başqa tarixi "faktlar" gətir, reallıq budur: təcavüzkar zəbt etdiyi torpaqlardan getməlidir, vəssalam!

Bu gün dövlətçilikdə naşı olan Paşinyanın nala-mixa vurması isə, ölkəyə hansı yenilik vəd etmir. Əksinə, işgal faktına son qoyulmayana qədər Azərbaycan Ermənistənən, dövlət olaraq çöküşünü davam etdirəcək.

A.SƏMƏDOVA

9 iyul 2019-cu il

Qənimət Zahid Əli Kərimlini çıxdaş edir?

Yaxud tərəflər arasında açıq və gizli savaşın siyasi mənzərəsi

Bir neçə il əvvəl, Azərbaycanı tərk edib, Fransaya mühacirət edən və Avropana Azərbaycan əleyhinə təşkil edilən kampaniyalarla iştirak edən, bu istiqamətdə erməni lob-bisinin buraxlığı sər-mayələr hesabına fəaliyyət göstərən "Azadlıq" qəzetiňin baş redaktoru Qənimət Zahidin AXCP sədri Ə.Kərimli ilə davası "şisməkdə" davam edir. Bu qarşıdurmaların mahiyyəti və səbəbləri barədə mediada müntəzəm məlumatlar getsə də, xatırlatmaq yerinə düşərdi ki, fəaliyyəti dəyərmiş "Azadlıq" qəzetiňin əsas riçaçıları, vaxtilə kursunun müəyyənləşdirilməsi, bilavasitə Ə.Kərimlinin əlində olub. Yəni Q.Zahid, faktiki olaraq, "Azadlıq" qəzetiňə rəhbərlik etməyib və bu mətbü orqan birbaşa AXCP sədrinin səlahiyyətində olub.

Sorosa bağlı olan donor təşkilatın Ə.Kərimlini heçə sayaraq, Qənimət Zahidi əsas figur kimi nəzərə alması, AXCP sədrini özündən çıxarıb

Hazırda adıçəkilən qəzet fəaliyyətini dəyandırısa da, Ə.Kərimli indi də Q.Zahidin anti-Azəraycan xarakterli qüvvələrlə əməkdaşlıq etdiyi "Azərbaycan saatı" verilişini elə keçirməye, diktəsini orada da tətbiq etməye çalışır. Daha dəqiq desək, Sorosa bağlı olan donor təşkilatın Ə.Kərimlini heçə sayaraq, Q.Zahidi əsas figur kimi nəzərə alması isə, AXCP sədrini hiddətləndirir.

Sözügedən məsələnin mahiyyətini daha dərindən anlamaq üçün bir neçə xatırlatmayı etmək yenə də yerine düşərdi. Məlumat üçün bildirik ki, "Azadlıq" qəzeti fəaliyyətini dayandırmamışdan qabaq Corc Sorosa bağlı donor təşkilatlardan biri, "layihə" çərçivəsində, bu mətbü organa 175 min avro qrant ayırmışdı. Bu pulu Azərbaycana birbaşa çatdırmaq imkanı olmayan təşkilat həmin vəsaiti hazırda Fransada yaşıyan Q.Zahide ötürmüdü. Məhz həmin ərefədən, baş redaktorla AXCP sədrinin arasında şiddetli qarşıdurmalara start verilmişdi. Daha dəqiq desək, Q.Zahid pulu götürdükdən sonra Ə.Kərimliyə düşən payı ona çatdırmayıb, əvəzində isə, yeni "layihəyə" başlığıını bildirmişdi. Q.Zahid iddiasına səbəb də tapmışdı. O, "Azadlıq" qəzetiňin çapının bərpə olunmamasından narahatlığını və qəzetiň sayının informasiya siyasetindən narazı olduğunu Ə.Kərimliyə çatdırmışdı.

Canlı yayımlara dəvət edilən qonaqlar sırasında AXCP sədrini tez-tez görmək mümkün deyil - səbəbləri var...

Həttə vəziyyət o həddə qəder inkişaf etmişdi ki, Ə.Kərimli Q.Zahidin ittihamlarından sonra 175 min avronu geri almaq üçün "Azadlıq" qəzetiňin baş redaktorunun birinci müavini Rahim Hacıyevi, eləcə də, digər bir neçə cəbhəçini Fransaya minnətə göndərmişdi. Məhz bundan sonra tərəflər arasında qarşıdurma daha da qızışmışdı. Məlumata görə, vəziyyət o həddə çatmışdı ki, R.Hacıyevlə Q.Zahid pul üstündə əlbəyaxa olublar

ve onlar bir-birlərini möhkəm əzisidirməyə belə məcal təpiplər. Əlbətə ki, Fransa polisinin müdaxiləsinə qədər. Həmin vaxt əldə edilən məlumatlara görə, Q.Zahid Ə.Kərimlinin minnet, göndərdiyi elçisine demişdi ki, aldığı pulu AXCP sədrinə verməyəcək. Çünkü o, bu pulu "Azadlıq" qəzetiňe deyil, özünü və partiyaların xərclərinə sərf etmek niyyətindədir və beləliklə, həmin dava bu gün də davam etməkdədir. Xüsusi, "Azərbaycan saatı" adlı verilişə dəvət edilən qonaqlar sırasında AXCP sədrini tez-tez görmək mümkün deyil.

Yeri gəlmışkən, bənzər hadisələr, ilk dəfədir ki, yaşanmışdır. Hətta pul amili cəbhəçilər üçün o qədər önəmli və əhəmiyyətlidir ki, bu məsələdə ailələrinə belə heç bir güzəştə getmirlər. Buna misal kimi, daha bir melum hadisəni xatırlaya bilərik. Belə ki, burada da Q.Zahidin və Ə.Kərimlinin adalarının hallanmasından yan keçilməyəcək...

Onların maddi maraqları siyasi maraqlarını hər zaman üstələyib

Q.Zahidin doğma qardaşı, hazırda Belçikada mühacir heyati yaşıyan Mirzə Zahidov (Sakit təxəllüsü ilə-R.N.) "Azadlıq" qəzetiňde fəaliyyət göstərdiyi vaxtlar AXCP-ye axan pullardan xəbərdar olub və qardaşı Q.Zahidin eyş-işrətə meşğul olması, mənəviyyatsız və əhli-kef həyat tərzi keçirməsi onu hiddətləndirib. Çünkü həmin vaxtlar "Azadlıq"da çalışan əməkdaşların maaşları ya verilmirdi, ya da zəhmət haqları qəpik-quruşla ödənilirdi. Əvəzində, Ə.Kərimli də partiyaya və qəzete ünvanlanan pulların bir hissəsini şəxsi məqsədlərinə xərcəyirdi, hətta qəzetiň borclarını belə ödəməkdən yaxındırı.

Məhz bundan sonra M.Sakit qardaşı ile dalaşaraq qəzətdən çıxıb, bu gün də onların arasında heç bir münasibet yoxdur. Yəni görünən budur ki, həmin vəziyyət bu gün də eyni şəkildə davam etməkdədir.

Artıq belə qənaətə gelmək olar ki, "Azadlıq" üstündə baş verən dava-qırğınların neticəsi bu qəzetiň fəaliyyətinin dayanması ilə yanaşı, həm də AXCP-də vəziyyətin hansı həddə olduğunun göstəricisidir. Əger bu gün ister Ə.Kərimli ölkədə və xaricdə baş vərənlərə hər hansı münasibət göstərisə, onun bir siyasetçi kimi ictimai rəydə maraqlı olması heç də inandırıcı görünmür. Sosial şəbəkələr vasitəsi ilə saxta profillerlə "like"lər yığmaqla işe, siyasi üstünlük qazanmaq, əsla, mümkün deyil. Ə.Kərimli-Q.Zahid qarşıdurmaları isə tam sürətlə davam edir...

Rövşən
NURƏDDİNOĞLU

Mübariz Əhmədoğlu: "Aİ ilə əməkdaşlıq Ermənistən tərəfindən fərqli görünür"

"**A**i-nin Təhlükəsizlik və Xarici Siyaset Məsələləri üzrə Ali komissarı Federika Moqerini Brüsselde Ermənistən xarici işlər naziri Zoxrab Mnasakanyanla görüşüb, Aİ-Ermənistən əlaqələrini müzakirə edib. F.Moqerini diqqətçəkən bəyanat verdi: "Biz bir il ərzində çox böyük işlər görmüşük, bu işlərdən biz razıyıq. Mən indiki hökuməti əvvəlki hökumətlə müqayisə etməyəcəyəm". Bu, Moqerinin Serj Sarkisyan hökumətinə verdiyi qiymətdir. İndiki hökumətin apardığı siyaset Aİ tərəfdən belə qiymət alıbsa, o deməkdir ki, "çoxa-çox" prinsipinə Ermənistən hökuməti riyət edir".

Bunu Siyasi İnnovasiya və Texnologiyalar Mərkəzinin direktoru, politoloq Mübariz Əhmədoğlu deyib.

Politoloq vurğulayıb ki, Aİ üçün indi ən vacib məsələlərdən biri Ermənistən Dağlıq Qarabağ tənzimlənməsində mövqeyinin dəyişikliyidir: "Ehtimal ki, Ermənistənən baş naziri Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağ tənzimlənməsinə gedəcəyi ilə bağlı Aİ-yə inandırıcı vərə verib və Aİ də bə vədlərə inanıb. Aİ-nin davranışı bunu deməyə əsas verib. Çünkü Aİ Ermənistənə əvvəlcədən nəzerdə tutulmayan layihələr üzrə vəsait ayırrı. Z.Mnasakanyanla da görüşdən dərhal sonra Aİ Ermənistənə 25 milyon dollar vəsait ayırdı. Vəsait demokratik islahatlar üçün nəzerdə tutulsada, sərbəst rejimdə Ermənistən hökuməti bundan istifadə edə bilər. N.Paşinyan Aİ-yə yalan vərə bilər. N.Paşinyanın Rusiya ilə siyasetində də hiss olunur ki, Dağlıq Qarabağ tənzimlənməsində vədlər vərəbim və indi vədləri yerinə yetirmədiyi üçün Rusiya qazın qiymətini qaldırır. Aİ-də belə bir təzyiq mexanizminin olmasına inanırmırıq".

M.Əhmədoğlu əlavə edib ki, Ermənistənən verdiyi vədin Dağlıq Qarabağ məsələsini əhatə etdiyini isə F.Moqerinin Z.Mnasakanyanla görüşü barədə Aİ-nin yadıldığı press-relisdən görünür: "F.Moqerini tecili siyasi həll tələb edir. Əvvəlki razılaşmaların yerinə yetirilməsini istəyir. F.Moqerini cəmiyyətdəki parçalanmanın aradan qaldırılmasına dəstək məsələsini aktuallaşdırır. Bu, Dağlıq Qarabağın erməni və azərbaycanlı icmalarının dialoqu və birlilikdə yaşaması anlamadadır. Görünür, Paşinyan hökuməti buna razılıq verib. Söyüntü tutacağına bizim şübhəmiz var, amma Avropa İttifaqının bu gündək olan inamı da əsaslıdır. Aİ səfiri Aİ-nin Ermənistəndəki nümayəndəsi P.Svitalskinin məhkəmə sisteminə inamlı bağlı dedikleri keçmiş ədliyyə naziri David Arutyunyanada narazılıq yaratdı. Keçmiş nazir S.Sarkisyanın hakimiyəti dövründə Ermənistəndə hüquqi sistemə inamın güclü olduğuna dair bəyanatlarını P.Svitalskinin yadına saldı. Ermənistən tərəfindən Aİ ilə əməkdaşlıq fərqli görünür. Ermənistən parlamentinin Avrointeqrasiya məsələləri üzrə daimi komissiyasının sədri Arman Yeqoyana görə, Ermənistən Gömrük İttifaqı çərçivəsində Aİ ilə əməkdaşlığı dərinləşdirməyə hazır deyil. N.Paşinyanın dedikleri də, hələ ki, Aİ ilə AİB-in əməkdaşlığının zəruriyyətdən kənara çıxmayıb".

RƏFIQƏ HÜSEYNOVA

Türkiyə, Rusiya və İran liderlərinin sammiti keçiriləcək

Avqustda Türkiye, Rusiya və İran liderlərinin sammiti keçiriləcək. AZƏRTAC Anadolu agentliyinə istinadla xəbər verir ki, bunu ənənəvi mətbuat konfransında Türkiye Prezidentinin sözçüsü İbrahim Kalın bildirib. Türkiye rəsmisi qeyd edib ki, Üçtərəfli sammitdə Recəb Tayyib Ərdoğan, Vladimir Putin və Həsən Ruhani Suriyanın İdlib bölgəsindəki vəziyyəti, regionda təhlükəsizlik məsələlərini, digər beynəlxalq problemləri müzakirə edəcəklər. Onun sözlərinə görə, digər yüksəkseviyyəli görüş isə Türkiyə, Almaniya, Rusiya və Fransa arasında keçiriləcək. Əsas müzakirə mövzusunun Suriyadakı vəziyyət olacaq, bu sammit İstanbulda Türkiye Prezidentinin sədriyili ilə BMT-nin Baş Assambleyası ərefəsində təşkil ediləcək. İ.Kalın Rusiyadan S-400 rakət komplekslərinin alınması məsələsinə de toxunub. Bildirib ki, bu silahlardan tezliklə Türkiye'ye getiriləcək. O əlavə edib ki, bu müdafiə sistemi digər ölkələrin, xüsusilə NATO-nun təhlükəsizlik sistemini təhlükə törətmir. Kalın qeyd edib ki, rakət sistemlərinin Türkiyənin hansı bölgəsində yerləşdiriləcəyinə isə Silahlı Qüvvələrin Baş Komandanlığı qərar verəcək.

Kiriakos Miçotakis Yunanistanın yeni Baş Nazırı oldu

Yunanistanın yeni Baş Nazırı Kiriakos Miçotakis növbədənən parlament seçkilərinin nəticələrinin açıqlanmasından sonra verdiyi ilk bəyanatda bildirib ki, onun ölkəsi yenidən süretli inkişaf yoluna qədəm qoyacaq. "Xalqımızın rifahi namine çalışacağam" deyən hökumət başçısı öz komandası ilə birlikdə ölkənin son illər üzləşdiyi iqtisadi problemlərin həllinə səy göstərəcəyini əlavə edib. BBC telekanalının saytında yer alan məlumatla görə, atası da Baş Nazir, böyük bacısı isə Xarici İşlər naziri olmuş Kiriakos Miçotakis ABŞ-in Harvard və Stanford universitetlərində təhsil alıb. O, 2015-ci ilde koalisya hökumətində isləhatlar üzrə nazir vəzifəsi tutub, lakin maliyyə böhranının güclənməsi səbəbindən istəfa verib.

Zelenski Putini təklif etdi: Minskdə görüşək!

Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski Rusiya lideri Vladimir Putinə Minskdə görüşməyi təklif edib. Ukrinform agentliyinin məlumatında deyilir ki, Ukrayna prezidenti, həmçinin sammitdə Donald Tramp, Emmanuel Makron, Tereza Mey və Angela Merkelin de iştirak etməli olduğunu deyib. "Danışmaq lazımdır? Lazımdır. Krimin kimə məxsus olduğunu və Donbasda kimlərin olmadığını müzakirə edək", - deyə Zelenski mövzunun dəqiqləşdirib. Təşəbbüs Ukrayna və Rusiya telekanalları arasında "Danışmaq lazımdır" adlı telekorpünün anonsuya verib. Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Moskvanın təklifi nəzərdən keçirəcəyini deyib və dialoğun perspektivinin qiymətləndirilməsinin vacib olduğunu vurğulayıb.

Qaçqın və məcburi köçkünlərə dövlət qayğısı davamlıdır

Jctimai-siyasi ve sosial-iqtisadi həyatının müstəqillik dövrünü yaşayan Azərbaycan yüksək göstəriciləri və nəticələri ilə dünya dövlətləri sırasında qüdrətini daha da artırır. Bu gün müstəqil Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə iqtisadi və siyasi mövqeyini daha da möhkəm-ləndirməsi, beynəlxalq qurumların hesabatlarında islahatçı ölkə kimisi yer tutması, dünyanın nüfuzlu təşkilatlarının Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyən qərar və qətnamələr qəbul etməsi ölkəmizin seçdiyi yolun düzgün olduğunu təsdiqləyir.

Azərbaycan dövlətinin prioritet istiqamət olaraq qəbul etdiyi sosial-yönümlü siyaset xətti də uğurla davam etdirilir. Sürətli sosial-iqtisadi inkişafını yaşayan Azərbaycanın elə etdiyi uğurlar, tərəqqi hər bir vətəndaşın həyatında hiss olunur və insanların rıfah hali günü-gündən yaxşılaşır. Əthalinin maddi gəlirlərinin davamlı şəkildə çoxalması, əməkhaqqı və pensiyaların, eləcə də, bündən maliyyələşən insanlara ödənilən vəsaitlərin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamlarına əsasən, vaxtaşırı artırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər ölkədə sosial sferada vəziyyətin daha da yaxşılaşmasını xarakterizə edən mühüm amillərdir. Bu ilin altı ayı ərzində, çox ciddi sosial paket təsdiqləndi, müavinətlər, maaşlar, pensiyalar artırıldı. Problemlər kreditlərlə bağlı olan məsələ həllini tapmış oldu.

Öldə edilən bu uğurlar Ermənistanın həyata keçirdiyi işğalçılıq siyaseti üzündən öz doğma yurd-yuvalarını tərk edərək məcburi köçkün həyatı yaşamağa məcbur olan insanların yaşayışına, sosial vəziyyətinə də təsirsiz ötmüşür. Qaçqın və məcburi köçkünlərin yaşayış səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılması dövlətin həyata keçirdiyi siyasetin əsas prioritətlərindən birini təşkil edir. Son 16 ildə Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə, ardıcıl olaraq, cəmiyyətin həssas təbəqələrindən olan qaçqın və məcburi köçkünlərin problemlərinin həlli, onların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması, qayğılarının həlliənə yönəlmış tədbirlər həyata keçirilir. Haqqında bəhs etdiyimiz sosial paket çərçivəsində imzalanan sərəncamlardan biri də, məhz məcburi köçkünlərə şamil olundur. Fevralın 26-da imzallanmış Sərəncamlı bu kateqoriyadan olan əhalinin aylıq müavinətləri artırıldı. Belə ki, Sənədə əsasən, məcburi köçkünlər və onlara bərabər tutulan şəxslər üçün vahid aylıq müavinətin məbləği 2019-cu il aprelin 1-dən 50 faiz artırıldı. Dövlət ali məktəblərində ödənişli əşalarla təhsil alan 8 min 700 məcburi köçkün tələbənin təhsil xərcləri dövlət bütçəsi vəsaiti hesabına ödənilib.

Vurğulamaq yerine düşər ki, Cənab İlham Əliyevin Prezident kimi imzaladığı ilk sərəncamlarından biri, məhz 2004-cü ildə qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğun artırılması üzrə Dövlət Proqramı ilə bağlı olmuşdur. "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və məşğulluğun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na əsasən, qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat və rifah şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atıldı. Söyügedən proqram nəticəsində 2004-cü ilənən başlayaraq, qaçqın və məcburi köçkünlər üçün respublikamızın müxtəlif bölgələrində yeni yaşayış qəsəbələrinin inşası prosesinə start verildi. Doğma torpaqlarından ayrı düşən bu insanların məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilmesi üçün də dövlət tərəfindən mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

QAÇQIN VƏ MƏCBURI KÖÇKÜNLƏR ÜÇÜN İNDİYƏDƏK 3,5 MİLYON KVADRATMETR YAŞAYIŞ SAHƏSİ OLAN MÜASİR QƏSƏBƏLƏR VƏ ÇOXMƏRTƏBƏLİ BİNALARDAN İBARƏT YAŞAYIŞ KOMPLEKSLƏRİ SALINIB

Azərbaycan dövləti məcburi köçkünlər üçün nəzərdə tutulmuş ərzəq yardımından tətumış digər məsələlərə qədər əsas problemləri iqtisadi gücü hesabına həll edir. Təqdirəliyəq haldır ki, bu gün ölkədəki bütün qaçqın və məcburi köçkünlər dövlətin təminatındadır, onların problemlərinin həlli isə dövlət başçısının diqqət mərkəzindədir. Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü siyasetin təməl prinsiplərindən olan məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlərin neticəsidir ki, ölkədə çadır şəhərciliklər ləğv edilib, bu insanların hamısı müasir tipli qəsəbələrə köçürüllər. Respublikanın bir çox yerlərində salınan bu qəsəbələr bir reallığı da ortaya qoyur ki, Azərbaycan dövləti hər zaman vətəndaşlarının yaşayışına qalır, onların problemlərinin həlli dövlət siyasetinin mühüm istiqamətini təşkil edir. Qeyd edək ki, 2007-ci ildə sonuncu çadır düşərgəsinin ləğv edilməsi ilə başlanan proses nəticəsində, qaçqın və məcburi köçkünlər üçün indiyədək 3,5 milyon kvadratmetr yaşayış sahəsi olan müasir qəsəbələr və çoxmərtəbəli binalardan ibarət yaşayış kompleksləri salınıb. 2018-ci ilin sonunadək 58 min 223 ailə və ya 300 minə yaxın qaçqın və məcburi köçkün mənzil şəraiti yaxşılaşdırılıb. Təkcə öten il 5923 məcburi köçkün ailəsi yeni mənzillərə köçürüllər. 2019-cu ilin birinci rübündə isə 2.227 məcburi köçkün ailəsi yeni mənzillərlə təmin olunub.

QAÇQIN VƏ MƏCBURI KÖÇKÜNLƏRİN HƏYAT ŞƏRAITİNİN YAXŞILAŞDIRILMASI MƏQSƏDİ İLƏ TƏXİRƏSALINMAZ ADDİMLƏR ATILDI

2017-ci il martın 9-da Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın sedriliyi ilə Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin yataqxanalarında müvəqqəti məskunlaşmış qaçqın və məcburi köçkün ailələrinin köçürülməsinə həsr olunmuş müşavirədə də qaçqın və məcburi

köçkünlərin sosial müdafiəsinin gücləndiriləməsi, yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirildiyi diqqətə çəkilmişdi. Mehriban xanım Əliyeva bu günədək qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün görülən işlərlə yanaşı, hələ də ağır vəziyyətdə, qəzalı və yararsız binalarda kifayət qədər çox məcburi köçkün ailəsinin yaşadığı vurğulamışdı. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti bu istiqamətdə işlərin sürətləndirilməsi üçün təxirəsalınmaz addımların atılmalı olduğunu bildirmişdi. Bunu üçün Bakı və Sumqayıt şəhərində yararsız və qəzalı binalarda yaşayış bütün köçkün ailələrinin tezliklə yeni mənzillərə köçürülməsi barədə tapşırıq verilmişdi. "Mən öz fealiyyətimdə sosial problemlərin, xüsusi də qaçqın və məcburi köçkün ailələrinin problemlərinin, çətinliklərinin həllinə xüsusi diqqətə yanaşırıram"- deyən Mehriban Əliyeva Birinci vitse-prezident vezifəsində ilk müşavirəni, məhz bu problemlərin həllinə yönəltmişdir. "Bizim qarşımızda duran məqsəd ilkin mərhələdə Bakı və Sumqayıt şəhərlərində yararsız, qəzalı və yarımcıq tikilmiş binalarda məskunlaşmış dörd min məcburi köçkün ailəsinə yeni mənzillərlə təmin etməkdir. Bunun üçün bütün lazımi göstərişlər verilib, artıq tədbirlər görülür və əmin-nəm ki, biz bu məqsədimizə nail olacaq". Həmin zamandan öten dövr ərizində, artıq Qaradağ rayonunda 1026 məcburi köçkün ailəsi üçün yaşayış kompleksi inşa edilib. Abşeron rayonunun Masazır, Mehdiabad, həmçinin Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbələrində 470 mənzil məcburi köçkünlərə təqdim edilib. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən alınan 465 mənzil Binəqədi rayonu, 9-cu mikrorayon ərazisindəki Təcili Tibbi Yardım Stansiyasının yarımcıq binasından məcburi köçkün ailələri köçürüllər. Sumqayıtdakı 1005 məcburi köçkün ailəsi üçün inşa olunmuş yaşayış binalarının da açılışı olub.

ÖLKƏ ÜZRƏ MƏCBURI KÖÇKÜNLƏR ÜÇÜN SALINAN SAYCA 104-CÜ MÜASİR YAŞAYIŞ KOMPLEKSİ İSTİFADƏYƏ VERİLDİ

Görülən işlərin davamı olaraq bu günlərdə - iyulun 5-də Pirallahi rayonunda 306 məcburi köçkün ailəsi üçün salınan yeni yaşayış kompleksi istifadəye verildi. Pirallahi rayonunda yataqxanalarда və digər inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış 306 məcburi köçkün ailəsi üçün çoxmərtəbəli binalardan ibarət yeni yaşayış məhəlləsi dövlət başçısının 2011-ci ildə imzaladığı Sərəncama əsasən yaradılıb. Layihə üzrə doqquz-

mərtəbeli 3 bina tikilib ki, bunlardan ikisi 72, biri isə 162 mənzillidir. Bu, ölkə üzrə məcburi köçkünlər üçün salınan sayca 104-cü müasir yaşayış kompleksidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib ki, bu il altı mindən çox məcburi köçkün ailəsi üçün yəni mənzillər və fərdi evlər tikilib istifadəyə verilecek: "...Gələn il ondan da çox yeni evlərin tikiləsi nəzərdə tutulur". Cənab Prezident hələ də ağır vəziyyətdə yaşayan köçkünlərimizin olduğunu və onların problemlərinin də gündəlikdə yer aldığı diqqətə çatdırıb: "İndi genişmiqyaslı işlər aparılır ki, tezliklə bütün köçkünlər yaxşı şəraitle təmin olunsunlar. 1990-cı illərin əvvəllerində Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçı siyasetin nəticəsində, torpaqlarımız işğal altına düşüb. Bizim əsas vəzifəmiz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməkdir. Bu istiqamətdə işlər aparılır, həm siyasi-diplomatik sahədə, həm ordu quruculuğu sahəsində".

Doğma yurd-yuvalarından didərgin düşmüs insanlar üçün salınan qəsəbələr, tikilən evlər qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırmasına xidmet etə, onlar bu üvanlarında müvəqqəti məskunlaşdırıqlarını, tezliklə ata-baba torpaqlarına qaydacaqlarını yaxşı bilirlər.

"AZƏRBAYCAN XALQI HEÇ VAXT İŞĞALLA BARIŞMAYACAQ VƏ AZƏRBAYCAN KÖÇKÜNLƏRİ ÖZ DOĞMA TORPAQLARINA GETMƏYƏ HAZIRDILRLƏR"

Bildiyimiz kimi, Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası təmin edildi. Şixarx qəsəbəsində 1170 ailəlik böyük şəhərcik tikildi. Cənab Prezidentin vurğuladığı kimi, bu layihələrin xüsusi əhəmiyyəti var: "Çünki bu layihələr vaxtılı işğal edilmiş və ordumuz tərefində işğaldan azad olunmuş torpaqlarda icra edilib. Bu layihələrin icrası, eyni zamanda, onu göstərir ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək və dağıdılmış bu ərazi lərde yeni şəhərlər, qəsəbələr, kəndlər, məktəblər, yaşayış binaları - bütün infrastruktur tikilecək. Cocuq Mərcanlının və Şixarxın timsalında biz dövlətimizin və xalqımızın iradəsini göstəririk. Bir daha göstəririk ki, Azərbaycan xalqı heç vaxt işğalla barişmayaq və Azərbaycan köçkünləri öz doğma torpaqlarına getməyə hazırlırlar".

Heç bir şübhə yoxdur ki, görülən işlər, davamlı səyələr nəticəsində, ölkəmizin ərazi bütövlüy yaxın zamanda bərpa ediləcək. İşğaldan azad olunacaq ərazi lərde Azərbaycan dövlətinin imkanları hesabına həyat tamamilə yenidən qurulacaq, məcburi köçkün olan soydaşlarımız öz ata-baba yurdlarına qaydırıraq, doğma torpaqlarında yaşayacaqlar. Buzaman onlar yenə dövlətin xüsusi qayğısı ilə əhatə ediləcək və bütün sosial problemləri öz həllini tapacaq. Buna hər kəs inanır və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin ətrafında six birleşib. Bəli, bunun üçün Azərbaycanın güclü və müasir ordusu vardır. Azərbaycan Ordusu qarşısında duran bütün vəzifələri həll etməyə qadir olan bir ordudur və heç şübhəsiz ki, belə gücə malik nizami ordu işğal altında torpaqlarımızı erməni təcavüzkarlarından təmizləməyə və üçrəngli bayraqımızı Qarabağda dalğalandırmağa qadırırdır.

NƏZAKƏT ƏLƏDDİNQIZI
Yazı Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Kütüvə İnfərmasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət
Dəstəyi Fonduñun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçündür

9 iyul 2019-cu il

“Söyüş qrupu”nun üzvləri Əli Kərimli ilə yollarını ayırib

Son vaxtlar xaricdə mühabir həyati yaşayış Qurban Məmmədov, Vidadi İsgəndərli, Orduşan Teymurxan kimi şəxslər Əli Kərimli ve Arif Hacılıya qarşı təhqiqədicidən etdən açıqlamalar yayırlar. Sual yaranır, nə baş verir ki, bir zaman bir-birinə yaxın olan bu məxluqlar bu gün eks-mövqə ortaya qoyurlar? Söhbət etdiyimiz müsahiblərimiz xaricdəki “söyüş qrupu”nun üzvləri ilə Azərbaycandakı dağıcı müxalif simasızların bir-birini təqnid və təhqir etmələrinin səbəbinin hər birinin böyük iddialarda olması, eləcə də, ayrılan maliiyyə vəsaitdən daha çox əldə etmək marağının dayandığını bildirdilər.

**“Yurdaş” partiyasının sədri
Mais Səfərli: “Arif Hacılı
Vidadi İsgəndərlinin
maraqlarına toxunsa,
onda bir-birlərinə
düşmən olurlar”**

- Adları çəkilən şəxslərin hər biri öz maraqları üçün çalışırlar. Yəni onların verdiyi bəyanatlar boş sözdən başqa bir şey deyil. Əger biri digərinin maraqlarına toxunursa, olurlar düşmən. Onların biri-birlərinə qarşı təhqirəmiz fikirlər səslenənlər onun göstəricisidir ki, özünü müxalifət adlandıran bu şəxslər, əslində, öz maraqları üçün çalışırlar. Arif Hacılı Vidadi İsgəndərlinin maraqlarına toxunsa, onda bir-birlərinə düşmən olurlar. Yaxud da kimsə Ə.

Kərimlinin marağına toxunursa, o, Əli Kərimlinin düşməni olur. Maraqlar toqquşmasa, o zaman özlerini bir-birinə qarşı mehriban göstərirler. Amma əslində, bu, belə deyil. Çok yaxşı ki, Azərbaycan xalqı ağı qaradan ayırmayı bacarır, belələrinin heç vaxt ardınca getmir, onların dediklərinə də qulaq asmrı və dəstekləmir. Ona görə də, xaricdə olan hemin o şəxslər vətəne qayıtmırlar. Çünkü xalqımız nə müxalifəti, nə də xaricdə olan hemin “söyüş qrupu”nun üzvlərini dəstekləmir. Bir sözə, onların bu cür hərəkətlərini daha da pişləyirlər. Həmin adları çəkilən şəxslər bu cür yersiz hərəkətlərə əl ataraq xaricdə olan bəzi qüvvələrdən pul almaqla məşğul olurlar. Bu gün Azərbaycan dövlətinin əldə etdiyi uğurlara qısqanlıq hissi ilə yanaşan qüvvələr var, həmin qüvvələrin də məqsədi dövlətimizin uğurlarına kölgə salmaqdır. Amma ister xarici qüvvələrin, istərsə də daxili qüvvələrin ne etmələrindən və demələrindən asılı olmayaraq, heç vaxt ölkəmizlə bağlı məkrli planlarını həyata keçirə bilməyəcəklər. Çünkü Azərbaycan dövləti dünya dövlətləri arasında öz sözünü demiş və hörmətinə qazanmış bir dövlətdir.

**Azərbaycan Gənc Alim,
Aspirant və Magistrler
Cəmiyyətinin sədri fəlsəfə doktoru, İlqar Orucov:
“Xaricdəki “söyüş qrupu” ilə Əli Kərimlinin problemləri yaranıb”**

- Azərbaycandan xaricdə yaşayış və dövlətimizə qarşı çırkin kampaniyanın icraçılarına çevrilmiş Qurban Məmmədov, Vidadi İsgəndərli, Orduşan Teymurxan və digərlərinin vaxtile eyni mövqədə fealiyyət göstərdikləri Əli Kərimli ve Arif Hacılı ilə münasibətlərində ciddi problemlər mövcudur. Səbəb nədir? Vaxtile eyni cəbhədə olan bu adamları bir-birinə düşmən edən nədir? Reallıq budur ki, qeyd etdiyim insanlar heç vaxt bitkin siyasi

mövqeyə, əqidəyə və düşüncəyə malik deyillər. Kasad intellektləri ilə bir araya sığmayan iddiaları gec-tez həzırkı durumun baş verəcəyini deməyə esas verirdi. Ə.Kərimli ilə vaxtile eyni cəhəbdə olan adamlar bu gün eks-mövqə sərgiləyirlər. Onların uğursuzluqlarının kökündə də bu dayanır. Eyni zamanda, Ə.Kərimlinin pula hərisliyi barədə də ciddi faktlar mövcuddur. Bu adam xaricdə siyasi sığınacaq almaq istəyənlərə belə saxta arayış satmaqdan da pul “çıxarı”. Ə.Kərimli pul eldə etmək üçün yaxın adamlarını zaman-zaman müxtəlif cinayətlərə sövq etmişdir. Konkret Ruslan Beşirliyin təleyi, məhz onun Ə.Kərimlinin diktəsi ilə cinayətə yuvarlanması yaxın keçmişin olaylarındandır. Yəni bu adamin avanturasının qurbanları saysızdır ve Avropadakı “söyüş qrupu” ilə də onun vaxtile yaxın münasibətlərinin əsasında siyasi düşüncələri deyil, konkret

maliyyə maraqları dayanırdı. Bilirik ki, illərdən heç bir yerde işləməyen, lakin krallar kimi yaşayış müxalifət müxtəlif şirkətlərə maraqları maliyyələşir və bu adamlar üçün milli maraqlar məsələsi heç sonuncu yerde də dayanırmış. Qurban Məmmədov, Vidadi İsgəndərli, Orduşan Teymurxan və digərləri ilə də bu insanları birləşdirən birgə “fəaliyyət” nəticəsində, qazandıqları pulları idi. İndi bu pulları bölmək, daha çox maddi vəsait əldə etmək uğrunda “qardaş”lar arasında ciddi mübahisə yaranıb. Artıq bütün sərhədləri yandıraraq, təhqirə bir-birinin ünvanına ən sərt ifadələri işlətməkdən belə çəkinmirlər.

GÜLYANƏ

Son günlər müxalifət düşərgəsinin müxtəlif qanadlarında kəskinavaşlar və qarşılardalar yaşansaqdadır və ya ranan ziddiyətlərinə əsas göstəricisi budur ki, bir çoxları, illər önce, baş vermiş hadisələri xatırlayırlar, məhz həmin hadisələr fonunda xəyanətlərin, satqınçılıqların yaranmasını iddia edirlər. Belə qarşılardan biri də parçalanmış AXCP-də yaşanır və nə qədər maraqlı görünən də, vaxtile partiyanın sədri Əli Kərimli müavinlik etmiş, hazırda isə, AXCP sədri adına iddiyalı olan Razi Nurullayev, qarşı tərəfi yalnız xəyanətdə deyil, o cümlədən, partiyanın mərhum lideri Elçibəyə qarşı kampaniyanın əsas təşkilatçısı kimi təqdim edir.

Daha bir ittiham: “Əli Kərimli Elçibəyin yıxılmasında maraqlı olub və hakimiyyəti əle keçirmək üçün planlar qurub”

Bu barədə alternativ AXCP-ye aid metbu orqanda bəzi qeydləri ilə çıxış edən R.Nurullayevin yazdığını göre, məhz Ə.Kərimli Elçibəyin yıxılmasında maraqlı olub. “Bu gün düşünməyə başlamışım ki, Ə.Kərimli Elçibəyin yıxılmasında maraqlı olub və hakimiyyəti əle keçirmək üçün planlar qurub” deyə

qeyd edən R.Nurullayev, onu da bildirib ki, Ə.Kərimli Elçibəyi zəif prezident, digərlərini isə, qaragüruh zənn etdiyindən, özünü sonrakı dövr üçün en layiqli namizəd qismində görüb.

Alternativ AXCP-nin sədri, həmçinin, xatırladıb ki, Ə.Kərimli digər partiya sədrlərini və müxalifətə temsil olunan şəxsləri təhqir edib, bu vasitə ilə özünü düşərgənin “lideri” kimi sırmayağa çalışıb: “İsgəndər Həmidova “dəli” və “psix”, Rəhim Qaziyevə “satqın”, İsa Qəmbərə “iradəsiz”, Sərdar Cəlaloğluna “araqarısdıran” deyən, digər həmkarlarına da müxtəlif ad-

lar qoyan və onların fonunda özü-nü parlayan “Zöhre” ulduzu kimi görən bir siyasetçi, necə olub ki, hələ də yerində saymaqdadır? Başqasından dəyişməyi və yenilənməyi tələb edən şəxs özü dəyişməyi və yenilənməyi sevmir. Bağlı olduğu qruplaşmaldan dəstək alaraq, ucuz şou və artistliklə gündəm yaradıb siyasetdə qalmağı hədəfləyən şəxs xalqın li-

**Məzhəbsiz
“lider”lər**

RƏFIQƏ

Deyir aşığıñ sözü qurtaranda “yarım-yarım” deyir. İndi də dağdırıcı düşərgə əllərini nəyə atdırılsa, boşça çıxıdıını görüb, “liderlik” iddiası ilə qalmaqla yaratmaqla gündəmdə olmaq istədilər. Bu yerde eks-spiker Rəsul Quliyevin “ay badbaxtlar” deməsi lap yərində deyilmişdi. Bu “badbaxtlar” 26 ildir ki, elə “lider” olmaq iddiası ilə bir-birini qurşaqlaşdırmaq aşağı necə lazımdır söyülər. Ancaq netice nə olub? Heç bir şey. Çünkü anlaşılmaz “lider”lərin sonu ele belə də olmalıdır. İndi bu abırsızlıqlıdan sonra yenidən “liderlik” iddiasına düşmək üzüttür-pürçükliklidir. Mən də söz dedim də. Guya onlar abır-həyə qanırlar ki... Cəmil Həsənli ilə Gültəkin Hacıbəyli isə, deyir ki, belə “liderliy” qəbul etmir. G.Hacıbəyli deyir ki, “lider” satan və satılan olmalı, özləri də bir-birlərinə oxşamalıdır. Necə ki, biz Cəmille oxşar olduğumuz kimi. Birimizin soyadı Həsənli, menimki isə Hacıbəyli olsa da, yollarımız birdir, hər ikimiz eyni yolu yolcusuyuq”.

Doğru söze nə deyəsən. Yolunuz satqınlıq yoldur. Bir də ya Həsən keçəl, ya da keçəl Həsən?! Hər ikiniz azərbaycanlı adları və soyadlarını daşışanız da, real azərbaycanlı olmaq dəyeri sizlərdən qat-qat uzaqdadır.

Cəmil-Gültəkin düşüncəsində “lider” olmaq üçün onlara da qucaq açmış Ə.Kərimli “məktəbi”ni keçməlidir-deyirler. Su axıb, cuxurunu tapar. “Lider” olmaq üçün gərək Ə.Kərimli kimi satın, satan, əqidəsiz vətən xaini olasan. Necə ki, Cəmil və Gültəkin cütlüyü bir araya gələrək, AXCP və “Milli Şura” adlı cuxura axıb, kirli, üfunəlli və mamır basmış gölməçəde birləşiblər.

Vaxtile də “Azadlıq” bunların ruporları olaraq, hakimiyətə qarşı Ə.Kərimlinin qara zurna havası ilə şidirgi halley gedirdilər. Daha abira-zada qışılıb, vicedana gəlib, demirdilər ki, eşsi, axı bir neçə il önce, biz bu hakimiyəti tərifləyir, seçkilərdə destekləyir, özümüz də deputat-filan seçiliridik. İndi bizdə bir balaca da vicedan qalmayıb və indinin özündə xalqın dəstək verdiyi hakimiyətə və dövlətə arxa چevirib, Ə.Kərimli kimi “malçışka”nın “otur-dur” komandasını icra edirik. Bax, abira-zada qışılmayan, Vətənə, milletə, xalqa sədəqətini itirən, ikiüzlü Cəmil-Gültəkin kimi “lider” olmaq lazımdır. Kül olub o müxalifətin başına ki, onun “lidi”! Ə.Kərimlidir və kül o satqının ətrafında olan Cəmil-Gültəkinin başına ki, iki dəfə öz çörəkqbına tüpürüb, sonradan həmin qabdan çörək götürüb yeyirəl. Ona görə də, bu anlamaz “liderden” dəha geniş yazmaq fikrim yoxdur... Bir də bu abnormal, məzhəbsiz “liderlər” hansı yuvanın quşlarıdır ki, onlardan da uzun-uzadı yazım.

Əli Kərimliyə “çürük meyvə” adı qoyuldu

Alternativ AXCP-dən qaragüruh AXCP-yə sərt ittihamlar

deri ola bilərmi? Tabii ki, yox. Dəyişim və yeniliklərə kar və kor olan siyasetçi çürük meyvə kimidir”.

Əli Kərimliyə sual: “Bir mətbu orqandan o birinə qaçıb, hər gün dediklərini tutuquşu kimi təkrarlamaqdırımözgəl, ardıcıl siyaset?”

R.Nurullayev Ə.Kərimlinin özü-nüreklaqlı meşğul olduğunu deyərək, onun sosial şəbəkələrdə və mətbu orqanlıarda “parladığını” bildirib və xalqdan yalnız öz mənfiətləri üçün istifadə etdiyini deyib. “Xalqın narazılığı üzərindən danış-

maq və ancaq danışmaq siyaseti yürüdən, bir mətbu orqandan o birinə qaçıb, hər gün dediklərini tutuquşu kimi təkrarlamaqdırımözgəl, ardıcıl siyaset?” deyə sual edən müxalifətçi partiya sədri eyham vurub ki, Ə.Kərimli bütün ugursuzluqlarını xalqın üzərinə atır. Daha dəqiq desək, xalq onu dəstekləmirsə, o, bunun nəyə görə baş verdiyini araşdırmaq yerinə, dərhal “günahkarlar” axtarır, həmin “günahkaralar” isə xalq olur.

Beləliklə, Ə.Kərimlinin bir sıra satqınlıqları barədə qeydlərinə aparan R.Nurullayev Ə.Kərimlinin bilinməyən xəyanətlərini də, qısa zamanda, açıqlayacağı anonsunu verib.

Rövşən RƏSULOV

XIX-XX əsrlərdə Azərbaycanda erkən evliliyin gender təhlili

Demək olar ki, XIX-XX əsrlər qədər Avropana ve dönyanın bir çox yerlərində Roma hüququnun qızlar üçün təyin etdiyi 12 yetkinlik və nikah yaşı, dönyanın normasına əvərmişdi. Bu ənənəni katolok kilsəsi, eynilə qədim və orta əsr dönyasının əksər xalqları (yəhudilər, ciftilər, yunanlar və digərləri) davam etdirmişlər.

Rauf Məmmədov yazır: "Azərbaycan ərazisində də bu gün mövcud olan ailə qurumu, demək olar ki, bu ərazilərdə XX əsre qədər mövcud deyildi. Çünkü Çar Rusiyası dövründə vergi sistemi tüstübaşına, yeni həyatbaşına görə müəyyən edildi. Bu həyatlarda bir nəсли təmsil edən bir neçə ailə bir arada yaşayırdı. Bu ailələr istehsal və təkrar istehsal obyektləri idilər. Onların ev təsərrüfatları bir olduğu kimi (bəzən ayrıldı), əmək sahələri də kollektiv idi. Çünkü bu ailələr ayrı-ayrılıqla dövlət vergilerini vermək iqtidarında deyildilər. Bu səbəbdən, böyük ailələr və patronimiyalar, Azərbaycan ərazisində olduğu kimi, Çar Rusiyasının əksər ərazilərində də geniş yayılmışdır.

Böyük ailələrdə böyüyen usaqlar ailədaxili sistemde sosiallaşmışdılar. Oğlan uşaqları atalarının, qızlar isə, analarının ənənəvi sosial-iqtisadi həyat tərəzinin davamçılarına əvəriliyidilər. Buna görə də, təhsil almaq və savadlanmaq aktual deyildi. Əsas məqsəd, böyük ailənin, yəni nəslin varlığını qorumaq və davam etdirmek idi. Bunun üçün, oğlanlar atalarının ənənəvi sənətini dərinləndirən öyrənərek ailənin iqtisadi durumunu təmin etmek, qızlar isə, ev təsərrüfatını, analığı öyrənməklə, nəslin artımını təmin etməli idilər. Dövlətin əhalidən istədiyi əsas şəyler, vergilerin vaxtında verilməsi və kişi əhalinin döyüşlərdə iştirak etməsi idi. Buna görə də, ailədə oğlan uşaqlarının çox olması və qızların erkən yaşlarında əre getmələri zərurətdən irəli gəldi.

Böyük ailələr və ümumi təsərrüfat əsaslanan patronimiyalar patriarxal idarəciliyə idarə olunurdular. Azərbaycan və Qafqaz ərazisində geniş yayılan böyük ailələr və patronimiyalar nəslin ağsaqqalı tərefindən idarə olunurdu. O, böyük ailə sistemində birliyi və əmək bölgüsünü təmin edirdi. Nəslin qadınları üzərində rəhbərlik, onun həyat yoldaşına aid idi. Bu qadın, ağsaqqalın arvadı kimi digər arvadları, gəlinləri və qızları üzərində xüsusi səlahiyyətə malik olan, ağıbircək və ağıbabacı statusu ilə yalnız ailə çərçivəsində tanınan qadın idi. Sonralar daha çox aktuallaşan qayınana statusu da öz kökünü buradan götürmüştür."

Belə böyük ailələr və patronimiyalar çərçivəsində itaətsizlik etmək, ağsaqqal və ağıbircək qarşılığında çıxmış, praktiki olaraq, mümkün deyildi. Çünkü nəslin digər nümayəndələri buna imkan verməzdilər. Bu na görə də, patriarxal ağsaqqallıq qurumu bu nesillər arasında, ənənəvi olaraq ilahileşdirilir və əcdadlar kultunun qorunub-saxlanılması

na şərait yaradırdı.

XIX əsrin ortalarından, artıq Azərbaycanda şəhər yerlərində (yəni sosial-mədəni inzibati mərkəzlərdə) bu cür nuklear ailələr mövcud idi. Müasir ailələrdə yaşayan və tərbiyə alan insanlar öz düşüncələri və həyat tərzləri ilə, yaşıdlıqları cəmiyyəti bir neçə il qabaqlayırdılar. Çünkü onların maddi imkanları, dünya Görüşü və savadları imkan verirdi ki, Şər ilə Qərb sivilizasiyaları arasında müəyyən müqayisələr aparınlar və modernleşmənin qeyri-ənənəvi individual dəyərlərini öz həyat tərzlərinə tətbiq etsinlər.

Maarifçi Həsənbəy Zərdabi yazır: "Osmanlı dövləti ki, qeyri-islam dövlətlərində Avropa əhline yavuqdur, bu səbəblərə bir neçə ildir ki, nizami-külliye qoyub, məktəbxanalar bina edib... ancaq olməktəbxanalarda ancaq kişilər oxuyur, ünas tayfası elmdən bixəbərdir. Çünkü tərbiyənin binası ana ilədir, uşaq 7-8 yaşına gelince, ona ana tərbiyet edir, ona binaən ünas tayfası tərbiyətsiz qaldığına görə, Osmanlı dövlətinin kişilərə elm öyrətməyindən o qədər də nəf olmur."

Deməli, zamanın tələblərinə cavab verə bilməyən cəmiyyətlər tarix səhnəsində iştirak etmək şansını itirirlər. Buna görə də, yerli ziyanlılar "qadın azadlığı"nı milli məsələnin ayrılmaz hissəsi kimi qəbul etdilər. Həmin dövrə yaşayan Azərbaycan ziyalılarının (M.Ə.Sabir, C.Cabbarlı, C.Məmmədquluzadə), ictimai xadimlərinin əsərlərinə və ifadələrinə diqqət etsək, vəziyyətin nə qədər gərgin olduğunu anlaya bilərik.

Dövrünün maarifçisi E.Sultanov yazır: "Mən hər cür təcavüzkarlığı, hər cür təzyiq və cinsindən asılı olmayıraq, insan azadlığının məhdudiyyətinə nifrat edirəm. Məsələn qadınlarının hüquq bərabərliyini açıqcasına təbliğ etdiyim üçün məscid minbərlərindən mənə lənət yağırdırdılar."

"Molla Nəsrəddin" jurnalının 1909-cu il tarixli 28-ci sayında yazıları: "Biz məsələnə fərzdır, nəinki oğlan məktəbi, xeyir, bizlər vacibdir qız məktəbi, çünkü balalarımızın tərbiyəsi anaların əlinədir." Mirzə Ələkbər Sabirin "Qoyma geldi" şeiri erkən evliliyin eybəcərlikləri barış şəkildə ortaya qoyurdı.

"Molla Nəsrəddin" jurnalında "Qızdırımlı" imzası ilə verilmiş "Milli zəmanə libaslarımız" adlı yaza qız uşağı məktəbə gedərsə, onun əre getmək vaxtının ötəcəyində ehtiyat edən avam valideynlər satira atəşinə tutulurdu: "Bu gün eşitdim ki, Bakıda təzə açılmış məsələn qız məktəbinə 31 qız gəlib... o məktəbə qəbul olunan qızların yaşı 4 yaşdan əskik deyil. 4 yaş məsələn qızı üçün tamam məktəbə gəlmək vaxtidır. Çünkü 4 yaşda məktəbə gedər, 4 il də oxuyar, olar 8 yaşda. 8 yaş da düz əre getmək vaxtidır."

"İqbal" qəzetində "Qızların etirazı" adlı məktubda həmyaşıdlarının qoca kişilərə zorla əra verilməsinə etiraz edən bir qrup qız yazır: "Əgər 18-20 yaşlı qızlar cavanlara cəbra 50-60 yaşlı qarısı övretlər verilse idi, o zaman kişilər cavan qızların qocalara verilməsini bilərlər idi."

Hüseyin Cavid yazırdı: "Bir çox mübarək ağızlar, qadınların tərbiya görür-görmez, itaətsiz olacaqlarını söyleməkdən cəkinməyir, eca-ba, məktəb, təlim və tərbiyə insana itaətsizlikmi öyrədir? Xayud insaniyyət, şəfqət, mərhəmət, nəzafət-övlada məhəbbət, böyükələr itaet nə olduğunu təlim edər? Bir də cabra təzyiqə nə hacət, artıq iyirmi ilə otuzu hesab etmək üçün anaların təsbihləri ilə, qızların barmaqları ile komediya çıxarmaları çəkilir bir dərəd deyildir. Azacıq da utanıb qızarmalıq."

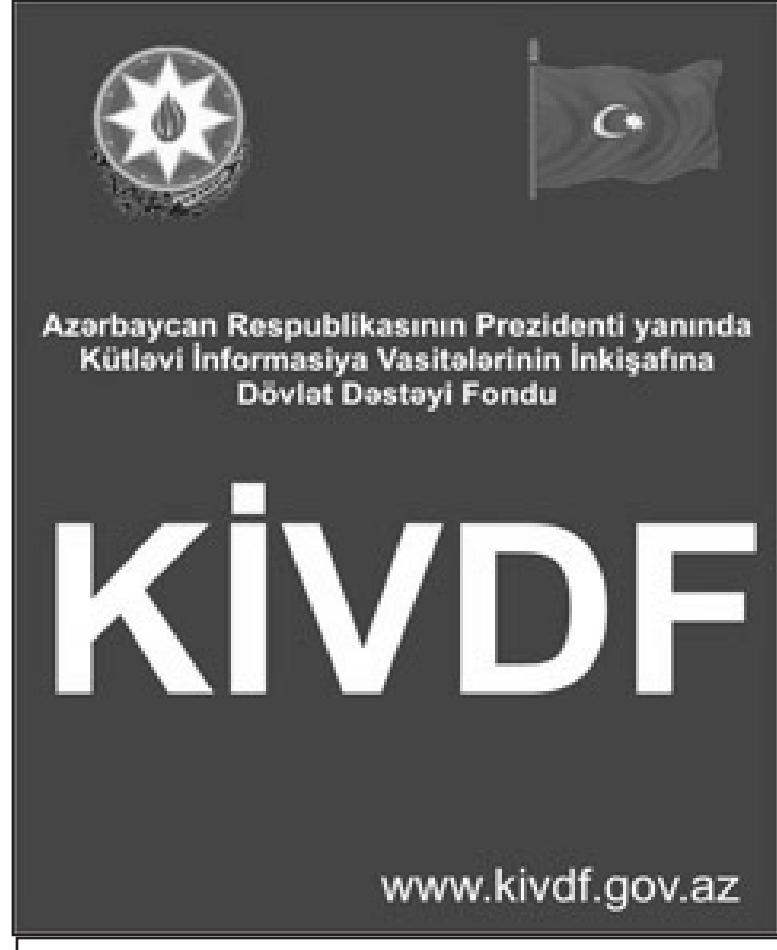
Göründüyü kimi, cəmiyyətdə qadınları ailədə istismar edən və onu, cəmiyyətin köləsinə çeviren hakim təbəqələr, əsasən, ruhanilər zümrəsindən və varlı mülkədarlardan ibarət sosial-siyasi qüvvələr idi. Mövcud sistemin qorunub-saxlanılması həm onların, həm də onları dəstəkləyən Çar Rusiyasının mənəfəyinə xidmət edirdi. Onları, Çar Rusiyasının məsələmanları rüsləşdirən və xristianlaşdırmaq siyasəti narahat etmirdi. Çar Rusiyası, əhalini itaetdə saxlayaraq yerdə öz siyasətinin gerçəkləşmənin və sosial bazasının gücləndirmənin effektiv yolunu məsələman ruhanilər və feodallar ilə itti-faqaqda görürdü.

Komendant üsul-idarəsinin ədalətsiz və rüşvətxor məhkəməsindən şerit məhkəməsinə siğınan sadə xalq, bu məhkəmənin də onlar tərefindən idare olunduğunu bilmirdilər. Savadsız xalq mollaların, qazilərin verdiyi fətvaları, hökmələr şerit hökmü kimi qəbul edirdilər. Ancaq bu hökmələrin ruhanilərin şəxsi mənəfəyinə və çar mütəqiqiyətinə xidmət etdiyindən xəbərsiz idilər. Yüksək rütbeli çar məmurlarından biri etiraf edirdi ki, "Məsələman əyalətlərinin idare edilməsini tədqiq edərkən, idare edənərin azınlığından və xalqın əzabından insan əqli dəhşətə gəlir. Burada insanlıq tamamilə tapdamlı, yüksək ədalət yaddan çıxmışdır, qanun ancaq zülm etmək aləti olmuş, acıgözlük və azınlıq özbaşınalıq daire reislərinin, komendantların, pristollarının və digər rəhbər şəxslərin fəaliyyətinin əsasıdır."

Yenə həmin mənbədə bildirilir ki, "Polis və məhkəmə səlahiyyətine malik olan feodallar özbaşına olaraq vergi verməyənleri, kişi-qadın olmasına baxmadan, ölenədək döyü, her şeyini, hətta paltarını da müsədirə edirdilər.

Təbii ki, xalq bu zorakılığa döz-məyərək, dəfələrlə üsyan qaldırımdı.

Ömer Faiq yazırdı: "İtaete, zülmə, döyülməyə səbr edib boyun əyməyimiz, əziyyətə, korluğa, söyülməyə, əzilməyə, qorxmağa, qanacaqsızlığa öyrənib adət etməyimiz, məhz bizim öz günahımız, öz qəflətimiz, bizlərə qarşı görürlər, həqiqətləri qanmaya bilər, zəlmlərə, müstəbiblərə köməkçi olmağı, bizi en ziyanə sefil və sergərdən qoyanlara en ziyyəde məhəbbətə itaet edib, yeri düşəndə kömək etməyimiz, özümüzə edilən zülmərin zülm olduğunu qanmayaqça dərəcədə korluğumuz, cəhalətimizdir."

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkışafına Dövlət Dəstəyi Fondu maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Mirzə Cəlilin Kefli İskəndəri ölülərinin dirilməsini istəyənlər deyir: "Ondan ötrü ki, arvadlarınıñ hamisini yumruq altında öldürübüşünüz, ölü qardaşlarınıñ arvadlarını almısınız, ölü dostlarınıñ yetimlərinin malını yemisiniz. Razi olmazsınız ki, dirilib gəlsinlər və sizin əməllərinizi görüb desinlər: Tfu, sizin üzünüzə..."

Yaxud Şeyx Nəsrullah azyaşlı qız uşaqları ilə siyə edir və mövhümata qapılan məsələman cəmiyyəti buna normal baxır. Anasına "yaziq anam" deyə müraciət edən və zəvallı 9 yaşlı bacısı Nazlının halına acıyan İskəndər obrazı, Cəlilin gözüyle cəmiyyətin bütün eyiblərinin görüvə gördüyü üçün daim kədərənir. İskəndər, xalqı tilşime salan dəyərlərlə mübarizə apara bilmir və xalqı bu tilşimdən qurtara bilmir.

1901-ci il oktyabrın 7-de "Kaspı" qəzeti səhifələrinde Cənubi Qafqaz şeyxlişləri Axundzadə Məhəmməd Peyğəmberin (s.o.s) "elm öyrənmək həm məsələman kişiye, həm də məsələman qadının vacibdir" sözlərini xüsusi vurğulayaraq demişdir: "Bu tarixi sitatlar dan məqsədim budur ki, nə din, nə şəriət təhsil və tərbiyə sahəsində qadınların hüquqlarını məhdudlaşdırır. Belə olsaydı, əsləmdən bu qədər şöhrəti məsələman qadını yetişməzdi. Əger bu vaxta qədər Zaqafqaziyada qızlara təhsil verilməyib, bunun səbəbi təkcə məktəbin yoxluğu deyil, hələ də kök atmış ziyanlı adətlərdir."

1917-ci ildə Behbud ağa Şah-taxtılı "Kaspı" qəzetiində XX yüzilliğin ilk illərində metbuatin qadın

azadlığı uğrunda başladığı mübarəzədən bəhs edərək yazır: "Təkzib olunmaz faktlarla sübut edildi ki, məsələman qadının özünməxsus şəkildə "mədəniyyəti" və etraf aləmdən təcrid olunması şəriətin hökmü yox, uzaq keçmişdən bize miras qalan biabırçı adətlərə bağlıdır. Lakin məsələman qadınların hələ hamisi çadranı tərk etməmişlər. Çox vaxt adət qanundan güclü olur. Bunu birdən-birə yox, tədricən, aradan qaldırmak lazımdır."

"Qadın azadlığı" hərəkatı 1918-ci ildə qurulan AXC hökuməti tərefindən artıq həyata keçirildi. AXC hökuməti, Azərbaycanda qadınların seçib seçilmək hüququnu tanımaqla, onların cəmiyyətin həyatında feal olmalarını dəstəkləyirdi. Əvvəlki illərə nisbətən, ölkədə qadın və kişilər arasında savadlılıq səviyyəsinin tədricən artması, 1919-cu ildə Bakı Dövlət Universitetinin yaradılması, AXC dövlət strukturlarına qadınların cəlb olunmalı (Şəfiqə Əfəndiyeva, Aynur Usubbəyova) və ümumiyyətə, AXC hökumətinin qadın azadlığı məsələsini milli siyasetin teməl prinsipi kimi qəbul etməsi bunun bariz nümunəsi idi. Yeni Azərbaycan SSR qurulmasayı belə, AXC bu işləri daha uğurlu şəkildə həyata keçirəcədi. Atatürkün Türkiyədə həyata keçirdiyi "qadın azadlığı" siyaseti, eynilə Azərbaycan dövlətində də həyata keçiriləcədi. Lakin Azərbaycanın tarixi qədəri fərqli oldu.

**VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru**

"Nar"-in 4G texnologiyalı baza stansiyalarının sayı 2000-i ötdü

Ikenin ən geniş 4G texnologiyasını dəstəkləyən şəbəkəye malik "Nar"-in 4G texnologiyalı baza stansiyalarının sayı 2000-i ötdü. Mobil operatorun 2000-ci LTE baza stansiyası Samux rayonunda quraşdırılıb. Bununla da rayon sakinləri "Nar"-in 3G texnologiyalı şəbəkəsi ilə yanaşı, geniş 4G texnologiyasını dəstəkləyən şəbəkəsindən də yararlana biləcəklər. Qeyd edək ki, "Nar"-in 4G texnologiya əsaslı şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 40%-ni, ölkə əhalisinin isə 70%-dən çoxunu əhatə edir. Ölkə boyu baza stansiyalarının sayını artırın mobil operator, 2019-cu il ərzində ümumiyyətə 380-dən çox yeni LTE texnologiyasına əsaslanan baza stansiyası, 50-dən çox isə 3G texnologiyasına əsaslanan baza stansiyası quraşdırır. Hazırda 3G texnologiyalı baza stansiyalarının sayı 2600-ü ötdü. Mobil operatorun 4G şəbəkəsi ilə təmin edilən bölgələrinin sayı isə 50-dən çoxdur.

"Artıq həyatımızı internete təhlükəsiz və sürətli bağlılıqla olmadan təsəvvür etmək çətindir. Ölkənin ən gənc mobil operatoru olaraq, abunəçilər tərəfindən sərfəli təkliflərimiz, yüksəkkeyfiyyətli və sürətli LTE şəbəkəmizə görə seçilən bizi sevindirir. Yüksəkkeyfiyyətli LTE şəbəkəmizin sürətə genişlənməsi sayəsində bu il 4G istifadəçilərinin sayı 700 minə çatdı. Bundan başqa, "Nar"-in tarixində əlamətdar bir hadisəni - Samux rayonunda 2000-ci 4G baza stansiyasının quraşdırıldığı elan etmek bize qürur verir. Uzunmüddəlli inkişaf strategiyamızın bir hissəsi kimi LTE şəbəkəsini paytaxtla yanaşı, regionlarda da genişləndirməyə və abunəçilərimizi rəqəmsal dönyanın üstünlükləri ilə təmin etməyə davam edəcəyik", - deyə "Nar"-in Baş icraçı direktoru Gunnar Panke bildirib.

"Nar" 4G şəbəkəsinə Bakı və Abşeron yarımadası ərazisi ilə yanaşı, regionlarda, şəhər və rayon mərkəzlərində də artırır. "Nar" Azərbaycanın ən ucqar kəndlərini belə mobil rabitə xidmətləri təmin etməkdədir. Qeyd edək ki, mobil operatorun 4G istifadəçilərinin 72%-i paytaxt Bakının, 28%-i isə regionların payına düşür.

"Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 97,5%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) əhatə edir və 7800-dən artıq baza stansiyası ilə 2,3 milyondan çox abunəçiye yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir.

Dərinin fəsil dəyişikliyindən qorumaq lazımdır

Cavan dəri gözəllik və sağlamlığın əsas göstəricisidir. Onun öz teravetini itirməsi bəzən daxili problemlərdən qaynaqlaşır da, əksər hallarda ətraf mühitin təsiri də böyük rol oynayır. Bu baxımdan yaxşı qulluq olunmayan dəri tez qocalır. Üz dərisinə təsir edən başqa bir faktor isə fəsil dəyişiklikləridir. Hər mövsümde dəriyə hava şəraitinə uyğun baxım tələb olunur. Dəriyə qulluq isə onun növüne uyğun seçiləlidir.

Bakıdakı 15 nömrəli poliklinikanın həkim-dermatoloqu Solmaz Orucova bu barədə AZƏRTAC-a deyib: "İlk növbədə mütləq günəşdən qoruyan kremlərdən istifadə etmək lazımdır. Yay fəslində faktoru bir qədər artırmaq lazımdır. Yumurtanın sarısı çalınır, onun üzərinə 1 çay qaşığı bal və 1 çay qaşığı zeytin yağı əlavə edilərək üzə çəkilməsi çox güclü qidalandırıcı maska rolu oynayır".

Həkim-dermatoloqundan dediyini görə, fəsil dəyişikliyi daha çox quzu dəriyə təsir edir və bu zaman müəyyən maskalardan istifadə etmək lazımdır: "Xiyar sürtgəcdən keçirilir, qaymaq və ya xama bir qədər limon şiresi əlavə olunaraq qarışdırılardan sonra üzə çəkilir. Bu maska derini yüngülləşdirir, qidalandırır və ağardır".

Dərinin problemlə üzləşdiyi digər bir mövsüm isə yaz aylarıdır. Yazda üz dərisini əsasən ultrabenövşəyi şüalarından qorumaq vacibdir. Həmin aylarda xüsusiən maskalar və qoruyucu kremlər düzgün seçiləlməlidir. Dəriyə qulluq üçün istifadəsi məsləhət görülən təbii vəsitələr kifayət qədərdir. Əsas odur ki, vaxtı-vaxtında və zamanında düzgün şəkildə dərinin qayğısına qalasan".

BAŞSAĞLIĞI

İş yoldaşları Ağayev Elçin Əziz oğluna anası
Əmine xanımın
vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznle başsağlığı
verirlər.

Allah rəhmət elesia.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Səhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 **Faks:** 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməye bilər.

Qəzet "Ses"in komputer mərkəzində yığılır, səhifələrin
"Azərbaycan" nəşriyatında çap olunur.
Qəzetdə AzəRTAC, SIA və AZADINFORM informasiya
agentliyklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

**Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600**

Ses

Son sahifə

9 iyul

Marina Nekrasova XXX Yay Universiadasında Azərbaycana ilk qızıl medalı qazandırib

Azerbaycan gimnasti Marina Nekrasova İtaliyanın Neapol şəhərində keçirilən XXX Ümumdünya Yay Universiadasında ölkəmizin aktivitəne ilk qızıl medalı yazdırıb. Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının rəsmi saytında yer alan məlumatə görə, iyulun 7-də idman gimnastikası üzrə final yarışları keçirilib. Qadın idman gimnastımız Marina Nekrasova da yağılı tullanma hərəkətində 14 tam xal toplayaraq qızıl medal qazanıb. Bu yarışda 28 ölkədən 51 idmançı iştirak edib. Kişilərin yarışında isə gimnastımız İvan Tixonov çoxnövçülük hərəkətində 79,600 xalla 11-ci yerdə qərarlaşıb. Universiada çərçivəsində keçiriləcək bədii gimnastika yarışlarında Azərbaycanı Zöhre Ağamirova təmsil edəcək.

Braziliya millisi Amerika kubokunun qalibi olub

Iyulun 7-də Braziliyada keçirilən futbol üzrə Amerika kubokunun final görüşü keçirilib. Turnirin həlledici görüşündə Braziliya millisi Peru yığmasını qəbul edib. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən görüş braziliyalılarının 3:1 hesablı qələbəsi ilə başa çatıb.

Qarşılaşmada ilk hesabı Braziliya seçməsi açıb. Matçın 15-ci dəqiqəsində Everton fərqlənib. Birinci hissənin başa çatmasına bir dəqiqə qalmış Peru hesabına tarazlıq getirib. Hakimin təyin etdiyi 11 metrlik cərimə zərbəsinə Xose Paolo dəqiq yerinə yetirib. İlk hissəyə əlavə edilən dəqiqələrdə Braziliyanın oyuncusu Qabriel Jesus komandasını yenidən irəli çıxarıb.

Fasilədən sonra qarşılaşmanın 70-ci dəqiqəsində Braziliya millisinin heyətində fərqlənən Qabriyel Jesus ikinci sarı vərəqəsini alaraq meydani tərk edib. Buna baxmayaraq Braziliya millisi görüşün 90-ci dəqiqəsində hesab arasındakı fərqi iki topa çatdırıb. Riçarlison 11 metrlik cərimə zərbəsinə dəqiq yerinə yetirək oyunda son nöqtəni qoyub. Beləliklə, Braziliya yığması tarixində doqquzuncu dəfə Amerika kubokunun qalibi olub.

Neymar Barselonada ev axtarır

PSJ-nin hücumçusu Neymar yaxın günlərdə Barselonaya yollanacaq. Qol.az-in "sport.es" nəşrinə istinadən yaydığı xəbərə görə, braziliyalı futbolçunun Kataloniya səfərinin iki səbəbi var. Birincisi 27 yaşlı futbolçu İspan klubuna keçidini sürətləndirmək, ikincisi isə özünə ev axtarmaq üçün Barselonaya gedəcək.

Qeyd edək ki, Neymar PSJ-yə 2017-ci ildə 222 milyon avroya transfer olmuşdu. Onun Paris klubu ilə 2022-ci ilin yayına qədər müqaviləsi var.

Braziliyalı futbolçudan Messiyə: "Uduzmağı da bacarmaq lazımdır"

Futbol üzrə Braziliya millisinin müdafiəçisi Markinos Argentina yığmasının kapitanı Lionel Messinin FIFA və hakimlər haqqda səsləndirdiyi sensasiyalı fikirlərə münasibət bildirib. 25 yaşlı futbolçu deyib: "Messinin sözləri məyusedicidir. Leo ilə oynayan və rəqib olan futbolçuların hamısı ona heyrandır. Ancaq söylədikleri, komanda yoldaşları kimi, mənim də xoşuma gəlmədi. "Barselona" və Argentinanın lehine hakim səhvleri olanda Messiin rüşvət haqda danışdığını eşitməmişəm. Uduzmağı da bacarmaq lazımdır".

"Roma"da 30 milyonluq qapıcı

"Roma" heyətini yeni futbolçu ilə gücləndirib. Qol.az-in İtaliya mətbuatına istinadən yaydığı xəbərə görə, "cənavarlar" "Betis"in qapıcısı Pau Lopezin keçidini həll edib. İspan klubu ilə anlaşan paytaxt təmsilcisinin 24 yaşlı qolkipərlə müqavilə bağlayacağı bildirilir. "Roma"nın İspaniyalı qapıcıya görə "Betis"ə 30 milyon avro təzminat ödəyəcəyi iddia olunur.